

DEEL 3. Ontluistering

Gods volmaakte schepping werd ontluisterd door de zondeval van de satan in de geestelijke wereld en later door de zondeval van Adam en Eva in de materiële wereld. De aarde en al haar bewoners zijn daardoor in de greep van de zondemacht gekomen. Na de zondeval (gedurende de voortijd) werd de zondigheid van de mensen zo groot dat er een zondvloed nodig was om de mensheid van de ondergang te redden.

Hoofdstuk 3.1. Zondeval van de satan

Een hooggeplaatste engel kwam in opstand tegen God en werd zo Gods tegenstander: de satan, die in alle opzichte het tegenbeeld van God is.

Hoofdstuk 3.2. Zondeval van de mens

In het paradijs kozen Adam en Eva ervoor om van de verkeerde boom te eten, waarmee ze aangaven dat ze de leugens van de satan verkozen boven de waarheid van God. Daardoor kwam er een vloek over de aarde en over het menselijke geslacht.

Hoofdstuk 3.3. Zonde

De zonde is de oorzaak van de ontluistering van de aarde en van al wat op aarde leeft. Het zondeprobleem is oorzaak van alle kwaad en alle ellende, kortom: het meest ernstige en het meest fundamentele probleem van de mensheid.

Hoofdstuk 3.4. Voortijd

De moord van Kaïn op zijn broer Abel was de aanzet tot het ontstaan van twee groepen mensen: degenen die rekening hielden met God en degenen die God vaarwel hadden gezegd. De bekendste uitzonderingen waren Henoeh en later Noach, die de ark bouwde waardoor zijn familie en de dieren, die God aan boord liet komen, gered werden.

3.1. Zondeval van de satan

Een hooggeplaatse engel kwam in opstand tegen God en werd zo Gods tegenstander: de satan, die in alle opzichte het tegenbeeld van God is.

3.1.1. Opstand en val van de satan

3.1.2. De satan als tegenbeeld van God

3.1.3. Het wezen van de satan

3.1.4. Karakter van de satan

3.1.1. Opstand en val van de satan

Zelfverheffing en opstand

Over de oorsprong van de satan geeft de Bijbel nauwelijks rechtstreekse informatie. Wel weten we dat hij door God geschapen is als een hooggeplaatste engel. Verder zijn er profetieën waardoor een tipje van de sluier wordt opgelicht. In Ezechiël 28 lezen we een klaaglied over de ondergang van de trotse vorst van Tyrus. De meeste Bijbeluitleggers zien hierin ook een figuurlijke beschrijving van de zondeval van de satan:

"... Eens was jij een toonbeeld van perfectie, vervuld van wijsheid en volmaakt van schoonheid. Je leefde in Eden, in de tuin van God, en je was bekleed met een keur van edelstenen ... Je was een cherub, je vleugels beschermend uitgespreid, je was door mij neergezet op de heilige berg van God, waar je wandelde tussen vurige stenen. Je was onberispelijk in alles wat je deed, vanaf de dag dat je was geschapen tot het moment dat het kwaad vat op je kreeg ... Je schoonheid had je hoogmoedig gemaakt ..." (Ezechiël 28:12-17, NBV2004)

Op grond van dit Bijbelgedeelte lijkt het erop dat de satan in het begin een cherub was geweest, mogelijk zelfs de machtigste, en dat hij eerst een onberispelijke levenswandel had. Deze beschrijving stijgt uit boven het niveau van aardse machthebbers, zodat de relatie met de satan gemakkelijk gelegd is. De profeet Jesaja beschrijft een vergelijkbare profetie over een andere trotse vorst: de koning van Babel.

"O morgenster, zoon van de dageraad, hoe diep ben je uit de hemel gevallen. Overwinnaar van alle volken, hoe smadelijk lig je daar geveld. Je zei bij jezelf: Ik stijg op naar de hemel, boven Gods sterren plaats ik mijn troon... ik evenaar de Allerhoogste, Nee! Je daalt af in het dodenrijk, in de allerdiepste put." (Jesaja 14:12-15, NBV2004)

De term 'ster' wordt in de Bijbel wel meer gebruikt waar het over hemelse wezens gaat (Job 38:7). In dit Bijbelgedeelte zien we een symbolische beschrijving van de torenhoge ambities van de satan, namelijk dat hij uiteindelijk zelf Gods heerschappij over de schepping wilde overnemen. Hij had wel lef!

Conflict in de hemel

Toen de satan trots was geworden en onafhankelijk van God voor zichzelf wilde beginnen, was er voor hem geen plaats meer in de hemel, het centrum van de goddelijke macht. De heilige God en de onheilige satan konden immers niet naast elkaar bestaan op dezelfde locatie. Er ontstond een hevige conflict in de hemel. Het resultaat was dat een aanzienlijke minderheid van de engelen partij koos voor de satan, terwijl de overige engelen God trouw bleven. Dit kan worden geconcludeerd uit een van de visioenen van de apostel Johannes:

"Er verscheen een tweede teken in de hemel: een grote, vuurrode draak (=de satan), met zeven koppen en tien horens, en op elke kop een kroon. et zijn staart sleepte hij een derde van de sterren aan de hemel mee en smeedt ze op de aarde. ..." (Openbaring 12:3-4, NBV2004)

Er werd oorlog gevoerd tussen Gods engelen en de engelen van de satan. Dat was een buitengewoon ernstige situatie. De strijd werd in het nadeel van de satan beslist. Gods vijand en zijn demonen werden hardhandig uit de tegenwoordigheid van God verwijderd. Dit was de zondeval in de geestelijke wereld: de zonde van opstandigheid tegenover God, het verlies van zijn hoge positie in de hemel en een vernederende val.

"Toen brak er oorlog uit in de hemel. Michaël en zijn engelen bonden de strijd aan met de draak (=de satan). De draak en zijn engelen boden weerstand maar werden verslagen: sindsdien is er voor hen in de hemel geen plaats meer." (Openbaring 12:7-8, NBV2004)

In het Bijbelboek Job lezen we dat de satan wel de mogelijkheid bleef houden om in de hemel bij God te verschijnen. We kunnen de bovenstaande tekst dus het beste uitleggen door te stellen dat de satan na de oorlog in de hemel geen MACHT meer had in de hemel.

Ik veronderstel dat de satan een bepaald gebied in de geestelijke wereld kreeg toegewezen om te vertoeven, ver van de troon van God. Dat werd de geestelijke verblijfplaats voor de satan en zijn demonen. Deze geestelijke wezens moesten ergens in de geestelijke wereld een plekje hebben, maar waren niet meer welkom in de hemel.

De 'allerdiepste put' (uit Jesaja 14:15) is een uitdrukking die ook gebruikt wordt voor de plaats die voor de satan werd gereserveerd. Die plaats kan worden gezien als de laagste hemelsfeer, als tegenhanger van de hoogste hemel, waar God troont. In Openbaring 9:11 wordt de satan de 'engel van de afgrond' genoemd. De begrippen 'hoog' en 'laag' zijn in de eerste plaats morele begrippen, zoals we dat ook kennen in ons dagelijkse spraakgebruik. We hebben het dan bijvoorbeeld over hoogstaande eigenschappen en laaghartige personen.

Satan naar de aarde

"De grote draak werd op de aarde gegooid. Hij is de slang van weleer, die duivel of satan wordt genoemd en die de hele wereld misleidt. Samen met zijn engelen werd hij op de aarde gegooid." (Openbaring 12:9, NBV2004)

De opstandelingen werden dus verdreven uit de hemel en op de aarde geworpen. In de hemel hadden ze geen machtsbasis meer, maar hen werd wel toegestaan om op de aarde te proberen macht uit te oefenen. Op zijn zachtst gezegd was dat een grote vernedering en een gevoelige degradatie. De aarde is immers van een lagere orde dan de hemel. Een profetie van Jesaja over Babel vertoont veel overeenkomst met de hiervoor beschreven gebeurtenis:

"O morgenster, zoon van de dageraad, hoe diep ben je uit de hemel gevallen. Overwinnaar van alle volken, hoe smadelijk lig je daar geveld. Je zei bij jezelf: Ik stijg op naar de hemel, boven Gods sterren plaats ik mijn troon... ik evenaar de Allerhoogste, Nee! Je daalt af in het dodenrijk, in de allerdiepste put." (Jesaja 14:12-15, NBV2004)

De hemel als woonplaats van God was dus gezuiverd van de invloed van de satan. Het strijdterrein van de kosmische oorlog werd verplaatst van de hemel naar de aarde die intussen geschapen was. De satan had de strijd in de hemel verloren en de troon van het heelal bleef onveranderlijk in Gods handen. De satan moest met een nieuwe strategie komen: via de aarde de hemel veroveren. Dus richtten de satan en zijn demonen hun aandacht geheel op de aarde als hun prooi en uitvalsbasis.

3.1.2. De satan als tegenbeeld van God

De satan is Gods rivaal en tegenstander

De satan was geschapen met een vrije wil en dus ook voor de mogelijkheid om voor of tegen God te kiezen. De satan heeft als eerste in de geestelijke wereld vanuit zijn zucht naar onafhankelijkheid en macht gekozen om in opstand te komen tegen God. Daarmee deed hij in zijn overmoed een greep naar de troon.

De satan wist natuurlijk dat God veel machtiger was dan hij zelf. Zijn enige mogelijkheid om een echte rivaal van God te worden was om precies het tegenbeeld van God te zijn. Doordat hij zelfstandig wilde zijn en dus los van God zou moeten leven, koos hij daarbij in feite voor de dood als een alternatieve vorm van leven. In Gods Koninkrijk vinden we gerechtigheid en leven. In het rijk van de satan vinden we zonde en dood. De satan was beslist niet gek en had goed denkwerk verricht. Hij moet zichzelf 100% kans van slagen hebben gegeven, anders was hij er nooit aan begonnen.

Toch moeten we de satan niet zien als een soort anti-god, want hij is niet meer dan een door God geschapen wezen. Hij wordt in de Bijbel wel 'god van deze eeuw' genoemd (2 Korintiërs 4:4, NBG1951), maar de term 'god' wordt wel vaker gehanteerd voor geschapen wezens (bijvoorbeeld in Exodus 4:16; Psalm 82:1) maar dan in de betekenis van gezagspersoon. Nee, een echte god is de satan niet, omdat God heel nadrukkelijk stelt dat Hij de enige God is en dat er buiten Hem geen go-

den zijn. De satan is een opstandige engel, niet meer en niet minder. Onderschat hem niet, maar overschat hem ook niet.

Wankele troon van de satan

In de Bijbel lezen we dat Jezus de macht van de satan erkent en het feit dat hij een koninkrijk heeft:

"En als de satan de satan uitdrijft, dan is hij tegen zichzelf verdeeld; hoe kan zijn rijk dan standhouden?" (Matteüs 12:6, HSV2010)

Hij heerst over een groot aantal demonen (gevallen engelen) en sinds de zondeval van de mens heeft hij ook de heerschappij over de aarde en al zijn bewoners. Alleen de mensen die door Jezus zijn gered, zijn onttrokken aan zijn machtsgebied:

"Hij heeft ons ontrukkt aan de macht van de duisternis en overgebracht naar het Koninkrijk van zijn geliefde Zoon.." (Kolossenzen 1:13, WV1995)

Toen de satan Jezus alle koninkrijken van de aarde aanbod als Hij hem zou aanbidden, sprak Jezus zijn bevoegdheid niet tegen (Matteüs 4:8-10). De satan heeft wel degelijk een bepaalde macht over de aarde, maar wel binnen de beperkingen die de almachtige God hem oplegt.

"Gerechtigheid en recht zijn het fundament van Uw troon..." (Psalm 89:15, HSV2010)

Terwijl God gekozen had voor waarheid en gerechtigheid als het fundament voor zijn troon, kon de satan niets anders dan kiezen voor leugen en ongerechtigheid. Jezus zei over hem:

"... Wanneer hij =de satan) de leugen spreekt, spreekt hij vanuit wat van hemzelf is, want hij is een leugenaar en de vader van de leugen." (Johannes 8:44, HSV2010)

Het rijk van de satan kan alleen daarom al niet standhouden. Er ligt een ingebouwde tijdbom onder zijn troon. Een rijk dat vol is van leugen en kwaad richt zichzelf immers te gronde door gebrek aan verstandig beleid en structuur. Dat rijk is dan ook de meest chaotische organisatie die er bestaat. Vooral in de eerste boeken van Frank Peretti komen we geromantiseerde beschrijvingen tegen van de demonische wereld. Daarin worden de demonische machthebbers beschreven als een stelletje individualisten, die allemaal op eigen macht uit zijn, die elkaar voortdurend wantrouwen en als het even kan elkaar de hersens inslaan. Dat kon in grote lijnen wel eens een juiste beschrijving zijn. De hemel is vol van gehoorzaamheid, harmonie en vrede. Doordat bij de satan alles precies andersom gaat, mogen we er van uit gaan dat er in het duistere rijk van de satan sprake is van ongehoorzaamheid, brute macht, disharmonie en slaande ruzie. Het enige wat de machten van de hel samenbindt is de gemeenschappelijke afkeer van God en vooral van Jezus, die door zijn plaatsvervangend sterfen aan het kruis de macht van de satan een dodelijke slag heeft toegebracht.

De satan heeft beperkte macht

De macht van de satan is beperkt en niet te vergelijken met de macht van God. Vooral uit het Bijbelboek Job kunnen we daar iets over leren:

- De satan heeft een ondergeschikte positie in de hemel en is nog altijd verantwoording schuldig aan God (Job.1:10-13).
- De satan is slechts een geschapen wezen en daardoor kan hij niet op meerdere plaatsen tegelijk aanwezig zijn, terwijl God overal tegelijk kan zijn (Job 1:6-7).
- De satan kent de toekomst niet zoals de alwetende God, anders zou hij weten dat Job niet zou bezwijken onder zijn beproevingen (Job 1:9-11).
- God beperkt de satan in zijn doen en laten (Job 1:12; 2:6).

Vooral in het Bijbelboek Openbaring kunnen we steeds lezen dat de satan alleen kan optreden binnen de grenzen die God hem toestaat. Zo vreselijk zelfstandig is hij dus ook weer niet. Het feit DAT God hem toestaat een bepaalde macht uit te oefenen is een onderdeel van Gods ondoorgrondelijke handelswijze. We moeten er op vertrouwen dat God daarbij geen fouten maakt.

In Openbaring 20 lezen we dat uiteindelijk, als de bestaande hemel en aarde verdwenen zullen zijn, er nog maar één troon over zal zijn: die van onze Schepper. De satan zal dan genoeg moeten nemen met een veel minder indrukwekkend hoofdkwartier: de hel in de vuurpoel, de ultieme plaats van dood en verderf. God zal dan ZITTEN op zijn troon zoals altijd, en dat is een aanduiding van zijn macht. De satan zal uiteindelijk in de vuurpoel GEWORPEN worden, een aanduiding van zijn totale onmacht. Wat een vernedering voor zo'n trots personage!

3.1.3. Het wezen van de satan

Satan of duivel

Het woord 'satan' betekent letterlijk 'tegenstander'. Datzelfde woord komen we in de Hebreeuwse grondtekst bijvoorbeeld tegen in de geschiedenis van Bileam. Daarbij stelt een engel van God zich op als tegenstander van Bileam:

"... de Engel des HEREN stelde zich op de weg op als zijn tegenstander..."
(Numeri 22:22, NBG1951)

De benaming 'duivel' is een andere naam voor de satan en is van oorsprong een Grieks woord (diabolos) en betekent letterlijk door-elkaar-gooier, ook in de betekenis van scheidingveroorzaker, lasteraar, haatzaaier. Dat woord wordt in het Nieuwe Testament vaker gebruikt dan 'satan'. De duivel en de satan stellen dezelfde persoon voor.

"... de draak, de slang van weleer, die ook duivel of satan wordt genoemd..."
(Openbaring 20:2, NBV2004)

De satan is een geestelijk wezen

De satan is geschapen als een engel, en hij is dus een geestelijk wezen zonder lichaam.

God heeft de mens zo gemaakt, dat hij alleen normaal functioneert in verbondenheid met Hemzelf, ofwel door de inwoning van de Heilige Geest in de geest van de wedergeboren mens. Door de Heilige Geest ervaart de gelovige de gezegende aanwezigheid van God, een enorme geestelijke vrijheid en het vermogen om lief te hebben en God te dienen. Juist in het dienen van God ligt de sleutel tot het hoogste levensgeluk van de mens.

De satan probeert ook gebruik te maken van de menselijke geest, door demonische beïnvloeding, met bezetenheid als uiterste vorm van gebondenheid aan de demonische wereld. De gevolgen zijn geestelijke slavernij, psychische stoornissen, ziekte, angst en wanhoop, haat tegenover alles wat waarde voor God heeft, vooral tegenover Gods kinderen. Hoe meer iemand zich door de satan tot zonde laat verleiden en hoe sterker zijn geestelijke verbondenheid met de satan is, hoe dieper een mens wegzakt in een moeras van zonde en ellende.

Satanische drie-eenheid

Het zal ons niet verbazen dat de satan of duivel, die in veel opzichten Gods tegenbeeld is, ook een soort drie-eenheid in zich heeft. Niet dat de satan zelf een drie-enig wezen is, maar in het rijk van de satan is die drie-eenheid wel terug te vinden. Het duidelijkst lezen we dat in het volgende Bijbelvers:

"En de duivel ... wordt in de poel van vuur en zwavel gegooid, bij het beest en de valse profeet..." (Openbaring 20:10)

Deze drie satanspersonen kunnen we tot op zeker opzicht vergelijken met de drie Godspersonen:

functie	Godspersoon	satanspersoon
hoogste gezag	Vader	duivel
focus op de materiële wereld	Zoon	beest (wereldlijke macht)
focus op de geestelijke wereld	Heilige Geest	valse profeet (leugenachtige religieuze macht)

Satans drie-eenheid

Satanspersoon 1: satan of duivel

De DUIVEL is het hoofd van de duivelse machten in de geestelijke wereld. Hij heeft vele demonen onder zich, gevallen engelen. In het Bijbelboek Openbaring wordt hij ook wel 'draak' genoemd.

"...een grote vuurrode draak met zeven koppen en tien horens. En op zijn koppen zeven diademmen. En zijn staart veegde het derde deel van de sterren van de hemel en wierp die op de aarde." (Openbaring 12:3-4, HSV2010)

De koppen en kronen zijn een symbolische illustratie van zijn macht. Ook de satan heeft een 'koninkrijk' (bijvoorbeeld Matteüs 12:26). De horens zeggen iets van zijn kracht. Het tweede deel van dit Bijbelgedeelte doet denken aan de zondeval van de satan, waarbij een deel van de engelen (=sterren) de kant van de satan kozen en dus ook opstandig werden tegenover God.

Satanspersoon 2: beest

Het BEEST wordt in het Bijbelboek Openbaring beschreven als satans vertegenwoordiging op aarde in de vorm van demonisch geïnspireerde, antisemitische en antichristelijke wereldmachten door de eeuwen heen. In Openbaring 13 lezen we dat het beest zich kenmerkt door wreedheid, onderdrukking van alle onderdanen, vervolging van gelovigen en godslastering. Het is niet moeilijk om in de geschiedenis en in de wereld van vandaag wereldlijke machten aan te wijzen met die kenmerken.

Satanspersoon 3: valse profeet

De VALSE PROFEET wordt in het Bijbelboek Openbaring beschreven als de leugenprofeet. Deze leugenprofeet is de tegenhanger van de Heilige Geest, die ook wel 'Geest van de waarheid' wordt genoemd. De valse profeet is er door de eeuwen heen op uit om de mensheid te misleiden, God en godsdienst belachelijk te maken, mensen te weerhouden om God te kennen en te dienen, en tot zonde te verleiden. Kijk bijvoorbeeld maar naar de eeuwenoude, irrationele haat van grote groepen mensen tegenover joden, christenen en alles wat met beide godsdiensten te maken heeft. Uiteindelijk is het doel van de satan om de mensheid aan te zetten tot massale opstand tegen God (Openbaring 16:13-14).

Ambities voor wereldheerschappij

Het doel van de satan is altijd geweest om God van zijn troon te stoten en zelf de heerser van de schepping te worden. Om dat doel te bereiken zou hij een groot aantal invloedrijke volgelingen nodig hebben. Uit Bijbelse gegevens kunnen we afleiden dat hij tot nu toe heel wat pogingen gedaan heeft om dit voor elkaar te krijgen:

1. Een groot aantal engelen heeft zijn kant gekozen en is opstandig geworden tegen God.
2. Door de zondeval op aarde is de hele mensheid onder zijn gezag gekomen.
3. Toen de Zoon van God naar de aarde kwam om de mensheid van de ondergang te redden probeerde de satan Hem tot zonde te verleiden en voor zich te winnen. Jezus liet zich niet verleiden. Sterker nog: door zijn kruisdood bracht Hij verzoening tot stand tussen God en de mensheid zodat de satan zijn grip op de mensheid kwijt raakte.
4. In deze tijd, tussen de eerste komst en de wederkomst van Jezus, doet de satan alles om Gods volk tot zonde te verleiden en blind te maken voor Gods waarheid.
5. Aan het einde van het Messiaanse Vrederijk zal hij proberen om de hele mensheid in opstand te brengen tegenover Jezus, die dan over de aarde zal regeren. Het zal hem niet lukken. Daarna gaat hij zijn uiteindelijke, welverdiende veroordeling tegemoet.

3.1.4. Karakter van de satan

De satan is het tegenbeeld van God, in zo ongeveer alle opzichten. Het zal ons dan ook allerminst verbazen dat het karakter van de satan volledig tegengesteld is aan het karakter van God. Laten we gaan zien hoe zijn weerzinwekkende karakter precies het tegenovergestelde is van het volmaakte karakter van onze Schepper.

Gods wijsheid

Gods wijsheid leidt tot harmonie, gerechtigheid en vrede. Wat de satan bedenkt en de ideeën die hij overbrengt zorgen voor verwarring, zonde, schuld en onvrede.

"... Wanneer hij (= de satan) liegt, spreekt hij zoals hij is: een aartsleugenaar, de vader van de leugen." (Johannes 8:44, NBV2004)

"... de satan zelf vermomt zich als een engel van het licht." (2 Korintiërs 11:14, WV1995)

1. God is verstandig - God is alwetend en gebruikt zijn intelligentie en kennis om het goede voor de mensen te bedenken en te doen. De satan gebruikt zijn kennis om in sluwheid de mensen in zijn macht te krijgen. God onderwijst en leidt mensen op de goede weg. De satan misleidt mensen en verleidt hen tot zonde.
2. God is rechtvaardig - God is vol van waarheid, terwijl de satan voor de ongerechtigheid heeft gekozen. Hij is de grote leugenaar, en als hij per ongeluk de waarheid spreekt, dan is het een halve waarheid, iets waar we extra voor moeten oppassen! God is goed en doet goed. De satan is slecht en doet niets anders dan slechte dingen.
3. God is creatief - In Genesis 1 lezen we hoe Hij van een onbewoonbare aarde een paradijselijk mooie aarde heeft gemaakt. De satan is op zijn manier ook creatief: hij kan van een prachtige schepping een grote puinhoop maken. God is origineel, maar de satan aapt alles na wat hij God ziet doen om mensen te misleiden. Deze duistere figuur doet zich zo nodig voor als een lichtende engel.

Gods vriendelijkheid

Gods vriendelijkheid zorgt voor een sfeer van liefde, blijdschap en vrede. De satan zorgt voor een sfeer van haat, vrees en onrust. De satan belooft het meeste, maar geeft het minste.

"Want het loon, dat de zonde geeft, is de dood, maar de genade, die God schenkt, is het eeuwige leven in Christus Jezus, onze Here." (Romeinen 6:23, NBG1951)

1. God is bewogen - God heeft en schenkt goede emoties zoals blijdschap en vrede die voortkomen uit liefde. De satan zorgt voor slechte emoties zoals verdriet, angst en boosheid.
2. God is relatiegericht - God wil een zegenrijke relatie bewerken tussen God en mensen, en tussen mensen onderling. De satan veroorzaakt vijandigheid tussen God en mensen, en tussen mensen onderling. God wil openlijk en duidelijk met mensen communiceren, terwijl de satan meestal heel geheimzinnig en onduidelijk communiceert vanuit het occulte (dat betekent: het verborgene).
3. God is ruimhartig - Terwijl God ten opzichte van de mensen genadig is, stelt de satan zich op als de aanklager van de mensen (Openbaring 12:10). Wat is de satan toch een intens gemeen persoon dat hij mensen bij God aanklaagt die hij zelf heeft verleid tot zonde.

Gods kracht

Gods kracht, macht en majesteit gebruikt Hij voor het welzijn van zijn schepping en om de vrijheid van mensen te waarborgen. De satan gebruikt zijn macht om de schepping te vernietigen. Hij zet mensen aan om te zondigen (1 Kronieken 21:1) en wil hen door demonische beïnvloeding en bezetenheid van hun vrijheid beroven.

"Maar God zij gedankt: u was slaven van de zonde, maar nu gehoorzaamt u van ganser harte de leer waaraan u zich hebt toevertrouwd..." (Romeinen 6:17, NBV2004)

1. God is eigenmachtig - God is de enige die leven in zichzelf heeft en die werkelijk eigenmachtig kan optreden. De satan is een geschapen wezen die alleen mag doen wat God hem toestaat. De satan heeft ervoor gekozen onafhankelijk van God te worden en tegen zijn Schepper in opstand te komen; hij verleidt mensen om hetzelfde te doen.
2. God is gezagvol - God is de hoogste autoriteit die nooit zijn macht zal gebruiken om zichzelf te bevoordelen ten koste van anderen; integendeel! Jezus heeft dat gedurende zijn leven op aarde duidelijk laten zien. Gods weet zich verantwoordelijk voor zijn schepping. De satan treedt op als een wrede onderdrukker en maakt mensen tot slaven van de zonde..
3. God is daadkrachtig - God gebruikt zijn kracht in positieve zin om zijn goede schepping te beschermen en om het kwade te straffen. De satan gebruikt zijn kracht om te bestrijden wat goed is en het kwade te stimuleren.

Gods zorgzaamheid

God zorgzaamheid staat er garant voor dat zijn schepping alles krijgt alles wat nodig is; de satan trakteert de mensheid op onheil en ellende. God is de levende God die leven geeft; de satan heeft de dood als symbool en jaagt mensen de dood in.

"... Hij (=Jezus) trok weldoende rond en genas allen die in de macht waren van de duivel, want God was met Hem." (Handelingen 10:38, NBV2004)

"Wordt nuchter en waakzaam. Uw tegenpartij, de duivel, gaat rond als een brullende leeuw, zoekende wie hij zal verslinden." (1 Petrus 5:8, NBG1951)

1. God is trouw - God is onveranderlijk en standvastig, een veilige Rots voor degenen die Hem kennen. De satan is onstabiel en onberekenbaar; hij jaagt mensen op en jaagt hen angst aan.
2. God is dienstbaar - Jezus kwam naar de aarde als de minste onder de mensen om in onze plaats te sterven. Bij de satan zou zo'n idee gewoon nooit opkomen, vanwege zijn blinde trots.
3. God is werkzaam - God zet zich in voor de mensen. Hij zorgt voor orde en structuur in de schepping. De satan doet niets goeds voor de schepping en sticht overal verwarring.

Overzicht van satans eigenschappen (als tegenbeeld van God)

Het bovenstaande is samengevat in de volgende tabel:

Gods karaktereigenschappen		Karaktereigenschappen van de satan
wijs	verstandig	sluw
	rechtvaardig	leugenaar
	creatief	ontluisteraar
vriendelijk	bewogen	opstandeling
	relatiegericht	onderdrukker
	ruimhartig	vernietiger
krachtig	eigenmachtig	verleider
	gezagvol	tweedrachtzaaiër
	daadkrachtig	aanklager
zorgzaam	trouw	onberekenbaar
	dienstbaar	onheilbrenger
	werkzaam	chaoot

Karaktereigenschappen van God en de satan

Miserabel schepsel

Kortom: de satan is in alles het tegenbeeld van God en als je al zijn eigenschappen op een rijtje zet dan kom je al gauw tot de conclusie dat hij het meest miserabele schepsel is van het hele heelal en dat hij werkelijk nog minder dan niets heeft te bieden. Hoe is het mogelijk dat hij dan toch zoveel invloed heeft op de mensheid en dat zijn dodelijke producten zo gretig aftrek vinden op aarde?

3.2. Zondeval van de mens

In het paradijs kozen Adam en Eva ervoor om van de verkeerde boom te eten, waarmee ze aangaven dat ze de leugens van de satan verkozen boven de waarheid van God. Daardoor kwam er een vloek over de aarde en over het menselijke geslacht.

3.2.1. Paradijs

3.2.2. Levensboom en doodsboom

3.2.3. Interesse voor de doodsboom

3.2.4. Hoe Eva verleid werd

3.2.5. Gevallen mensen

3.2.6. Wegkruipen voor God

3.2.7. Verantwoording voor de zondeval

3.2.8. Verbannen uit het paradijs

3.2.9. Ontluisterde aarde

3.2.1. Paradijs

"God, de Heer, legde in het oosten, in Eden, een tuin aan en daarin plaatste Hij de mens die Hij had gemaakt. Hij liet uit de aarde allerlei bomen opschieten die er aanlokkelijk uitzagen, met heerlijke vruchten..." (Genesis 2:8-9, NBV2004)

Tuin van Eden

In de Bijbel lezen we over de tuin van Eden, de meest volmaakte leefplek voor de mens op aarde, die we meestal het paradijs noemen. God had dit onbeschrijfelijk mooie lustoord speciaal voor Adam en Eva klaargemaakt als woonplaats. Alleen het allerbeste was goed genoeg voor de mens, het kroonjuweel van zijn schepping. Ook de toekomstige woonplaats in het hemelse paradijs wordt met zorg klaargemaakt voor Gods kinderen (Johannes 14:2, Openbaring 2:7).

De Bijbel geeft ook enige details over de ligging van de tuin van Eden:

"Er ontspringt in Eden een rivier die de tuin bevoeit. Verderop vertakt ze zich in vier grote stromen." (Genesis 2:10, NBV2004)

Uit dit vers blijkt dat het paradijs op of tegen een heuvel lag, van waaruit het water van de bron naar beneden stroomde. Laten we voor het gemak aannemen dat die heuvel een onderdeel van het paradijs was. Als we in het Bijbelboek Openbaring lezen over Nieuw Jeruzalem, dan zien we een vergelijkbaar beeld. Deze stad zal ook hooggelegen zijn (Openbaring 21:16) met een rivier, die vanuit het centrum ontspringt (Openbaring 22:1).

Heersen over de aarde, te beginnen bij het paradijs

Toch moeten we de tuin van Eden niet zien als een soort Luilekkerland, met het uitsluitende doel om de mens alles te geven waar hij behoefte aan had. We lezen dat God een omvangrijke opdracht had gegeven aan Adam en Eva:

"Zij moeten heerschappij voeren over de vissen van de zee en de vogels van de hemel, over het vee, over heel de aarde en over alles wat daarop rondkruipt," (Genesis 1:25, NBV2004)

Dat was de missie voor Adam en Eva en de hele mensheid die uit hen zou ontstaan. In het begin waren Adam en Eva daar natuurlijk nog helemaal niet klaar voor. Maar in Gods plannen is er altijd een leerproces en een toegroeien naar een hoger doel:

"God, de Heer, bracht de mens dus in de tuin van Eden, om die te bewerken en erover te waken." (Genesis 2:15, NBV2004)

Voordat Adam het koningschap over de hele aarde gestalte zou kunnen geven, kreeg hij eerst de verantwoordelijkheid voor een relatief klein stukje van de aarde, letterlijk als een proeftuin...

Adams opleiding in het paradijs

Bovenal was de tuin van Eden de plaats van Gods aanwezigheid, de plaats waar God omgang had met de mens. Elke pagina van de Bijbel spreekt direct of indirect over Gods verlangen om met de mens te communiceren. We mogen dus aannemen dat God vanaf het begin persoonlijke omgang had met Adam. Bij de dagelijkse ontmoetingen (zoals in Genesis 3:8) zal God ongetwijfeld heel veel aan Adam hebben verteld over het beheren van het paradijs, de plantenwereld en over allerlei geheimen van de schepping. Zo kreeg hij zijn onderwijs rechtstreeks van zijn Schepper. Vervolgens liet God Adam kennismaken met de dierenwereld.

"... en Hij bracht die (=de dieren) bij de mens om te zien welke namen de mens ze zou geven: zoals hij elk levend wezen zou noemen, zo zou het heten. De mens gaf namen aan al het vee, aan alle vogels en alle wilde dieren ..." (Genesis 2:19-20, NBV2004)

God wilde dat Adam de dieren hun namen gaf, om daarmee zijn heerschappij over de dierenwereld te onderstrepen. Zo ontmoetten de dieren hun koning. Mogelijk hield het geven van namen meer in

dan 'elk beestje moet een naam hebben'. Misschien had de naamgeving ook iets te maken met het toekennen van bepaalde eigenschappen aan dieren. Het is maar een gedachte.

Eva

Hoewel Adam vast erg gelukkig was in die eerste tijd, was hij nog niet compleet. God liet hem zelf zijn behoefte aan een menselijke partner ontdekken. Vervolgens schiep God de vrouw op een heel opmerkelijke manier:

*"Toen liet God, de Heer, de mens in een diepe slaap vallen, en terwijl de mens sliep nam Hij een van zijn ribben weg; Hij vulde die plaats weer met vlees. Uit de rib die Hij bij de mens had weggenomen, bouwde God, de Heer, een vrouw en Hij bracht haar bij de mens."
(Genesis2:21-22, NBV2004)*

Terwijl Adam in coma was (een uitzonderlijk diepe slaap), maakte God een vrouw uit het lichaam van Adam. God had Adam en Eva gemakkelijk tegelijk en onafhankelijk van elkaar kunnen scheppen, maar Hij koos ervoor om het op deze manier te doen. Zoals later alle mensen geboren zouden worden uit de vrouw, zo werd de eerste vrouw geboren uit de man.

Eva werd geboren ten koste van Adam. Dit was het eerste offer dat op aarde gebracht werd, ook al was het niet de keuze van Adam zelf geweest. Evengoed was het een rib uit zijn lijf! Evenals de Gemeente van Jezus is ontstaan uit het sterven van Jezus, zo is Eva ontstaan bij een soort doodsslaap van Adam. In dat opzicht lijken de eerste Adam en de Tweede Adam (=Jezus) op elkaar. In beide gevallen zien we leven ontstaan uit de dood en dat principe zien we steeds terug in de Bijbel. Overigens, ik heb eens gelezen dat de medische wereld heeft ontdekt dat de onderste rib het enige bot is in het menselijk lichaam dat vanzelf weer aangroeit. Wonderlijk dat God zoiets voor het menselijk lichaam heeft ontworpen, terwijl het maar eenmaal voor dat doel is gebruikt. Onze Schepper blijft ons verbazen...

Man en vrouw werden geschapen tot een twee-eenheid. Samen zouden ze een compleet evenbeeld zijn van de heilige, liefdevolle Schepper. De manier waarop dit gebeurde zegt iets van Gods bedoelingen voor man en vrouw: Het feit dat eerst Adam en vervolgens Eva uit Adam is geschapen, geeft op een natuurlijke wijze aan dat Adam de leider was van de twee-eenheid van de man en zijn vrouw. Ook de volgende tekst laat iets zien van Gods bedoelingen voor man en vrouw in relatie tot elkaar:

"God, de HEER, dacht: Het is niet goed dat de mens alleen is, ik zal een helper voor hem maken die bij hem past." (Genesis 2:18, NBV2004)

Het feit dat de vrouw is ontstaan ten koste van de man geeft aan dat de man in een houding van zelfopofferende liefde het welzijn van zijn vrouw moet zoeken. Het feit dat Eva uit Adams zijde is ontstaan vind ik een illustratie van de gelijkwaardigheid van man en vrouw, ondanks de leiderspositie van de man. De vrouw is letterlijk de wederhelft van haar man. De principes van leiderschap en zelfopoffering vinden we terug in Efeziërs 5:22-33. Daar heeft Paulus het over de verhouding tussen de man en zijn vrouw, en die tussen Jezus en de Gemeente. Samen zijn man en vrouw beeld dragers van God.

Heerlijkheid van de mens in het paradijs

We moeten niet gering denken over het glorieus leven dat Adam en Eva in het begin bezaten. God had hen volmaakt geschapen:

"Toch hebt Gij hem (=de mens) bijna goddelijk gemaakt en hem met heerlijkheid en luister gekroond." (Psalm 8:6, NBG1951)

Adam en Eva droegen geen kleding, maar waren bekleed met Gods heerlijkheid. Er was geen plaats voor dood, ziekte of pijn. Ze waren elk op een eigen manier een afstraling van Gods heiligheid en aantrekkelijkheid. Door de zonde zouden ze die goddelijke heerlijkheid later verliezen (Romeinen 3:23) maar in het begin hadden ze die nog volledig. Dat hield in dat ze een reine onbevangenheid

hadden naar God en in volmaakte harmonie leefden met God, met hun omgeving, met elkaar en met zichzelf.

Toch hadden ze nog niet hun uiteindelijke doel en geestelijke volwassenheid bereikt. Er lag nog een heel ontwikkelingstraject voor hen. Hun morele besef moest nog worden gevormd en getest zodat ze aan God konden tonen of hun loyaliteit naar Hem uitging of naar zichzelf.

3.2.2. Levensboom en doodsboom

"In het midden van de tuin stonden de levensboom en de boom van kennis van goed en kwaad." (Genesis 2:9, NBV2004)

Licht en duister

De aarde, zoals God die had geschapen, was volmaakt goed. En toch lag er een schaduw over de aarde: de aanwezigheid van de satan. Ook het feit dat elke dag gevolgd werd door een nacht wijst op het feit dat de duisternis naast het licht bestond in de materiële wereld. Pas veel later, op de Nieuwe Aarde, zal er geen nacht meer zijn (Openbaring 21:25). God zal dan immers zelf op de Nieuwe Aarde wonen en zelf de lichtbron zijn, terwijl er dan op die aarde geen plaats meer zal zijn voor de satan.

God heeft Adam ongetwijfeld ingelicht over de zondige opstandigheid van de satan, over zijn aanwezigheid op de aarde en zijn opzet om over de aarde te heersen. Niet voor niets had Adam de opdracht gekregen om de tuin te BEWAKEN (Genesis 2:15)! De opdracht om de tuin te bewaken en de aarde te onderwerpen zou boven zijn vermogen gaan, maar met Gods hulp zou het zeker moeten lukken. Via de levensboom zou de mens de benodigde kracht ontvangen om de tegenstander te verslaan, maar in zichzelf was Adam niet opgewassen tegen deze geduchte tegenstander.

Twee bijzondere bomen

In het paradijs stonden twee bijzondere bomen met een bijzondere betekenis en mogelijk ook met heel bijzondere vruchten. De vermelding dat ze allebei in het midden stonden onderstreept vooral de centrale betekenis van de beide bomen. Ook kunnen we er voorzichtig uit concluderen dat ze niet al te ver bij elkaar vandaan stonden. Ze stelden als het ware de aardse ambassades voor van de beide grootmachten in de geestelijke wereld: het rijk van God en dat van de satan ofwel het rijk van het leven en het rijk van de dood.

We hebben het nu over de levensboom en de boom van de kennis van goed en kwaad, die we liever de doodsboom willen noemen, om het contrast met de levensboom duidelijker te laten zien. Trouwens, alleen al uit de aanduiding 'boom van kennis van goed en KWAAD' kunnen we concluderen dat de zonde al een bestaand begrip was. De zondeval van de satan had daarvoor immers al plaatsgevonden.

Eten van de vruchten van een van deze bomen betekende een vereenzelviging met wat achter de bomen schuil ging: eeuwig geestelijk leven of eeuwige geestelijke dood. Door het eten van een van de bomen zou de mens te kennen geven aan wie hij zijn loyaliteit zou geven. Zou de mens de goede keuze maken en daarmee bewijzen dat hij betrouwbaar genoeg was om namens God over de aarde te regeren? Of zou hij dezelfde zelfzuchtig keuze maken als de satan destijds?

Levensboom

De levensboom was Gods aanbod van leven aan de mens in de rijkste en diepste zin van het woord. De vruchten van de levensboom waren in principe niet nodig voor de mens om in leven te blijven. Zolang de mens niet zondigde, zou hij immers nooit hoeven te sterven. In de Bijbel lezen we immers:

"Iemand die zondigt zal sterven..." (Ezechiël 18:20, BV2004)

Nee, het feit dat er een levensboom in het paradijs stond, betekent dat het leven van Adam en Eva bij hun schepping nog niet de kwaliteit van leven had die God hen uiteindelijk zou willen geven. Bij hun schepping hadden ze aards leven ontvangen. Geestelijk leven, leven op het niveau van de hemel, in de diepste mogelijke verbondenheid met God, hadden zij nog niet. Ongetwijfeld zou de le-

vensboom de sleutel zijn geweest tot het verkrijgen van het geestelijke leven, dat in feite goddelijk leven is: de hoogste vorm van leven die God voor de mens bedoeld heeft. Niet dat een mens daarvoor een godheid wordt, maar bij zijn wedergeboorte ontvangt de gelovige de inwoning van de Heilige Geest. Dat is het begin van een leven in verbondenheid met God, de hoogste roeping van de mens.

*"Immers, Zijn Goddelijke kracht heeft ons alles geschonken wat tot het leven en de godsvrucht behoort ... opdat u daardoor deel zou krijgen aan de Goddelijke natuur."
(2 Petrus 1:3-4, HSV2010)*

Die roeping stelt de mens voor een geloofskeuze. Geloof is altijd de sleutel tot het echte leven met God. Dit heeft twee kanten:

1. Besef van eigen incompleetheid en onvermogen om zelfstandig te leven zoals de Schepper dat bedoeld heeft.
2. Aanvaarding van het leven dat God biedt en voortdurend kiezen voor liefdevolle toewijding aan God en afhankelijkheid van Hem.

Is het je opgevallen dat God Adam en Eva niet verplichtte om van de levensboom te eten? God had hen ongetwijfeld verteld wat de betekenis van de levensboom was en ook dat het leven een geschenk van God is voor mensen die Hem loyaal zijn. God dwingt niemand om zijn zegeningen aan te nemen. Dat is steeds een vrije keuze. Zo is het nu en zo was het ongetwijfeld in het paradijs ook

In het paradijs betekende 'leven uit geloof' in eerste instantie: ervoor kiezen om te eten van de levensboom en niet van de doodboom. We weten dat het eten van de verboden doodboom dramatische effecten heeft gehad. We mogen dan ook rustig aannemen dat het eten van de levensboom ook opzienbarende gevolgen zou hebben gehad. Als Adam en Eva van de levensboom hadden gegeten, zou dat zeker in het Bijbelverhaal zijn vermeld.

Na de zondeval mochten Adam en Eva niet meer eten van de levensboom. Veel later zou er een nieuwe levensboom komen voor de in zonde gevallen mensheid: het kruis op Golgota. In het Engels taalgebruik sluit het kruis duidelijker aan bij de levensboom uit het paradijs doordat men vaak spreekt over 'Calvary's tree'. Door in geloof de gekruisigde Jezus aan te nemen kan men nu dat geestelijke leven ontvangen bij de wedergeboorte, een leven in verbondenheid met God. Adam en Eva zijn nooit zover gekomen. Wij verkeren momenteel in de gelukkige omstandigheid dat de levensboom van Jezus voor iedereen toegankelijk is.

Doodsboom

De doodboom die het rijk van de satan vertegenwoordigde, was de sleutel tot een leven los van God, ofwel de dood. Het woord doodboom zou niet aantrekkelijk klinken voor de mens, en daarom gaf de satan er een interessant klinkende naam aan: 'boom van kennis van goed en kwaad'. Ook vandaag gebruikt de satan soortgelijke verkooptrucs voor zijn dodelijke producten. Moord op ongeboren kinderen heet met een mooi woord 'zwangerschapsonderbreking'. Doden van mensen waarvan men vindt dat de kwaliteit van hun leven onvoldoende is, wordt 'euthanasie' genoemd (letterlijk: een goede dood sterven). Het klinkt allemaal zo mooi, maar het gaat steeds weer om bondgenootschappen met de ergste vijand van de mens: de dood.

De doodboom beloofde kennis van goed en kwaad. Geen inzichtkennis, maar ervaringskennis wel te verstaan. Kennis OVER goed en kwaad zou al voldoende zijn. God had de mens voldoende inzichtkennis gegeven en hen duidelijk gewaarschuwd. De doodboom gaf geen toegang tot noodzakelijke kennis, maar tot ervaringskennis die hen ongelukkig zou maken met de dood als gevolg. We missen niets als we het kwaad niet persoonlijk hebben ervaren. We kunnen heel goed zonder. We hebben er genoeg aan als we luisteren naar wat God over goed en kwaad te zeggen heeft en dat van Hem aan te nemen. Per slot van rekening spreekt God altijd de waarheid en de satan staat bekend als de superleugenaar...

De doodboom en de vruchten die er aan hingen zagen er buitengewoon aantrekkelijk uit. De doodboom straalde een verleidelijk interessante boodschap uit: wees je eigen baas, bepaal zelf wat goed en kwaad is, laat je leiden door je eigen verlangens, kies voor jezelf en het echte leven, want met God is het leven maar een dooie boel. Het ging om dezelfde boodschap die vandaag nog luid en duidelijk wordt uitgeschreeuwd binnen onze westerse cultuur. De doodboom spiegelt een aantrekkelijk leven voor, maar het resultaat is verderf en ondergang. God had gelijk: de vrucht van deze boom is dodelijk. Onafhankelijkheid van God betekent immers de dood omdat de mens geen leven in zichzelf heeft.

Verschillen tussen levensboom en doodboom

Laten we de belangrijkste verschillen tussen de levensboom en de doodboom eens op een rijtje zetten aan de hand van de vier aspecten van de menselijke ziel:

zielsaspect	levensboom	doodboom
verstand	- Gods waarheid dankbaar accepteren - Gods leefregels opvolgen	- Luisteren naar de leugens van de satan - Zelf uitmaken wat goed en kwaad is.
gevoel	- Genieten van Gods zegeningen - Wat van God is van het hoogste belang achten	- Genieten van zelfzuchtige verlangens - Aardse zaken belangrijker achten dan geestelijke
wil	- Afhankelijk van God willen leven - Vrijwillige, liefdevolle toewijding aan God	- Onafhankelijk van God willen leven - Dwangmatige toewijding aan het eigen ik
gedrag	- Volmaakt leven, verbonden met God - Leven tot eer van de Schepper	- Leven in slavernij aan de zonde en de satan - Degeneratie en dood

Levensboom en doodboom

Als je de verschillen bekijkt, is het dan echt zo moeilijk om te kiezen? Wie maar een klein beetje zijn verstand gebruikt kiest toch niet voor de dood? Maar dat is het hem nu juist: we kiezen niet alleen met ons verstand. Ons gevoel speelt ook een rol, en dat gevoel staat meer open voor verleiding en voor de aantrekkingskracht van het aardse. En dat maakt het voor een mens toch moeilijk om te kiezen.

Onbevangen

Adam en Eva waren volmaakt geschapen, maar hun geestelijke oriëntatie was nog niet gevormd. Ze leefden in harmonie met God, maar hun hart had nog geen keus gemaakt. Ze waren nog onbevangen en zuiver. Maar zouden ze hun hart aan God geven of zouden ze liever hun eigen God willen zijn? Als stamvaders van het menselijke geslacht hadden ze een enorme verantwoordelijkheid. Ik denk dat de hemel met ingehouden adem toezag op wat daar in het paradijs zou gaan gebeuren. Eenmaal zouden ze immers van een van beide bomen gaan eten ...

3.2.3. Interesse voor de doodboom

Waarom niet naar de levensboom?

We kunnen ons afvragen waarom Adam en Eva op die ene bewuste dag zo dicht bij die doodboom kwamen. Wat hadden ze er te zoeken? Ze wisten heel goed dat God hen ertegen gewaarschuwd had. Ik kan me niet voorstellen dat ze er per ongeluk bij in de buurt kwamen.

Een nog belangrijkere vraag is: waarom voelden Adam en Eva zich niet aangetrokken tot de levensboom? Er is een bekend principe, dat we door de hele Bijbel heen kunnen vinden, en dat is dat leven ontstaat uit de dood, uit het afleggen van je eigen belangen. We zagen dat al bij de 'geboorte' van Eva. Later zou Jezus zijn leven afleggen zodat mensen door het geloof nieuw leven zouden kunnen ontvangen. Ik vermoed dat er bij de levensboom in het paradijs ook zo iets aan de hand was. Door van de levensboom te eten zou de mens openlijk erkennen dat hij op zichzelf niet compleet was,

maar van God afhankelijk was voor het hogere leven. Die erkenning zou een nederige houding vereisen en ik denk dat die levensboom daarom gevoelsmatig niet zo aantrekkelijk was.

Het eten van de levensboom zou een ook daad van geloofsvertrouwen zijn en over geloof zegt de Bijbel:

*"... de rechtvaardige zal door zijn geloof leven."
(Habakuk 2:4, en geciteerd in Romeinen 1:17, NBG1951)*

Het ontstaan van verleiding

We denken vaak dat verleiding van buitenaf komt, maar de Bijbel leert heel duidelijk dat die in het eigen hart begint.

*"Maar zo vaak iemand verzocht wordt, komt dit voort uit de zuiging en verlokking zijner eigen begeerte. Daarna, als die begeerte bevrucht is, baart zij zonde..."
(Jakobus 1:14-15, NBG1951)*

De verleiding begint meestal al vat op een mens te krijgen als hij ervoor kiest om zich onnodig dicht bij de plaats van verleiding te wagen. Niemand had Adam en Eva ertoe aangespoord om naar de doodsboom te gaan, God niet en de satan niet. De satan had niet met een luidsprekerinstallatie rondgereden om reclame te maken voor zijn doodsboom. Je kunt jezelf afvragen in hoeverre Adam en Eva door de satan verleid werden. Ze kozen er immers zelf voor om zich aan de verleiding bloot te stellen. Op een of andere manier was er een verlangen in hun hart ontstaan waardoor ze uit eigen vrije wil naar de doodsboom gingen. Was het nieuwsgierigheid, vonden ze het spannend? Hoe het ook zij, ze gingen er heen. Het enige wat de satan daarna nog maar hoefde te doen was: de bestaan-de begeerte te bevruchten om de dodelijke zonde te laten plaatsvinden...

Op weg naar de doodsboom

Het moest er een keer van komen dat Adam en Eva oog in oog zouden staan met de vijand. Als ze eerst bij de levensboom waren geweest, zouden ze wellicht kracht hebben gehad om staande te blijven tegenover de verleidingen van de satan en om hem te overwinnen. Zonder die bijzondere verbondenheid met God waren ze uiterst kwetsbaar en niet opgewassen tegenover de vijand die over grote geestelijke krachten beschikte. Het was levensgevaarlijk om naar de doodsboom te gaan en ze gingen onbeschermd en ongewapend de tegenstander tegemoet, gedreven door een onbestendig innerlijk verlangen. En dat was een ernstige fout.

3.2.4. Hoe Eva verleid werd

Bij de verkeerde boom

"Van alle in het wild levende dieren die God, de HEER, gemaakt had, was de slang het sluwst..." (Genesis 3:1, NBV2004)

De satan vertoonde zich daar in de belichaming van een slangachtig dier. Niet zo'n verwonderlijke keuze voor zo'n glibberige gladjanus van een verleider. Laten we het dier maar een 'serpent' noemen, in navolging van Engelse Bijbelvertalingen. Dat klinkt erg negatief en dat is ook de bedoeling. Wel stond het dier bekend om zijn grote intelligentie. Het serpent was het symbool van eigen wijsheid en eigen aantrekkelijkheid. Hij werd het sluwste dier genoemd en dat betekent dat zijn intelligentie de geur van de zonde met zich mee droeg...

De kunst van het verleiden

De satan is als geen ander de absolute kampioen in de hogere verleidingskunsten. Als verleider houdt hij zich verre van dwang uitoefenen, manipuleren of dwingen. Nee, hij speelt een veel subtieler spel. Hij doet niets anders dan iemand aansporen om een bestaande behoefte te bevredigen. En als de mensen dan ervoor kiezen om die innerlijke behoeften en verlangens te bevredigen dan doen ze het zelf en ja, de satan staat dan natuurlijk niet in voor de gevolgen.

De satan, de meester-verleider, heeft in het paradijs gebruik gemaakt van een eenvoudige verleidingstechniek, waarmee hij niet alleen in het paradijs, maar ook later over de hele wereld miljoenen malen succes heeft gehad. Wees gewaarschuwd, hij probeert ze dagelijks ook op jou toe te passen.

Stap 1 - Eerst de zwakste plek opzoeken

Bij elke strijd is het belangrijk te weten wat de zwakste plek van je tegenstander is. Bij de mens is dat zijn gevoel, dat van binnenuit wordt aangestuurd door innerlijke behoeften. Een behoefte is iets wat bevredigd moet worden om je gelukkig te voelen. Let maar op: bij verleidingen wordt altijd het gevoel aangesproken.

De satan wist wat de zwakste schakel was bij het mensenpaar: de vrouw. Hij wist heel goed dat een vrouw zich van nature meer laat leiden door haar gevoel dan een man en dat zij daardoor ontvanlijker voor verleiding is dan de man. Ook kende hij de behoefte van Adam en Eva naar onafhankelijkheid, een geschapen eigenschap van alle mensen, maar die onder de gehoorzaamheid van God moet worden gebracht.

Ook vandaag zoekt de satan de zwakste plekken op bij mensen om hen juist op die gebieden suggesties te doen hoe ze gelukkig kunnen worden door hun bestaande behoeften te bevredigen. Maar dan heeft hij het wel gemunt op vleselijke behoeften, die door je oude natuur worden opgezweept. Ken je je eigen kwetsbare plekken, de gebieden in je leven waar je gemakkelijk struikelt, vooral als het je tegen zit in het leven? Wees op je hoede, want daar loop je grote risico's. Bid om Gods bescherming en om alertheid.

Stap 2 - Gods waarheid tot leugen verklaren

Heel subtiel ging de satan Eva's gedachten afleiden van de zegeningen, toekomstperspectieven en de enorme vrijheid die God aan hen beiden heeft gegeven. Hij probeerde hun aandacht te richten op dat ene wat God hen niet had toegestaan: eten van die ene boom. Daarbij ging hij Gods waarheid zodanig presenteren en verdraaien dat die belachelijk leek of op zijn minst een beetje vreemd:

"Dit dier (het serpent) vroeg aan de vrouw: 'Is het waar dat God gezegd heeft dat jullie van GEEN ENKELE BOOM in de tuin mogen eten?'" (Genesis 3:1, NBV2004)

Let goed op: de satan liegt altijd, maar hij verpakt zijn leugens vrijwel altijd samen met wat waarheid en dat is heel erg verraderlijk. In dit geval is het waar dat God het eten van één boom verboden heeft. Eva was even beduusd door deze manier van spreken en werd ogenblikkelijk in de verdediging gedwongen:

"We mogen van de vruchten van alle bomen eten ...behalve van de boom in het midden van de tuin. God heeft ons verboden van de vruchten van die boom te eten of ze zelfs maar aan te raken; doen we dit toch, dan zullen we sterven." (Genesis 3:2-3, NBV2004)

Wat vreemd dat iemand een andere versie geeft van Gods woorden. Zou ze het zelf soms verkeerd begrepen hebben? Ze zette Gods waarheid er wel netjes tegenover, maar desondanks was de twijfel aan Gods goedheid en voorzienigheid in haar hart gezaaid. En dat was precies waar het serpent op uit was. Door zijn sluwe en toch ook wel redelijk klinkende opening werd Eva letterlijk van haar stuk gebracht: ze stond niet meer stevig op het fundament van Gods waarheid. Misschien was het verbieden van die ene boom toch wel een beetje onredelijk van God. De satan ging vervolgens een stapje verder:

"Jullie zullen helemaal niet sterven..." (Genesis 3:4, NBV2004)

Openlijk werd Gods waarheid tot leugen verklaard. Of misschien ook niet? Het is maar net wat je onder sterven verstaat. De satan wist heel goed dat Adam en Eva niet dood op de grond zouden vallen na het eten van zijn vruchten en daarom was zijn opmerking toch nog een beetje waar ook. Ja, hij wist het goed te brengen. God bedoelde met sterven natuurlijk in de eerste plaats dat ze in geseltelijke zin zouden sterven als ze zondigden. Wat Eva betreft: ze begon eraan te twijfelen of het wel

redelijk van God was om hen te verbieden van deze bijzondere boom te eten. En dan is het maar een kleine stap om ook de andere woorden van God, over dat sterven, in twijfel te trekken. Zo werkt het.

Stap 3 - De leugen tot waarheid verklaren

De satan gaf Eva niet veel tijd om over het vorige na te denken, want meteen daarna haalde hij zijn derde verleidingstechniek tevoorschijn en ging hij zijn eigen leugen als waarheid verkopen:

"Jullie zullen helemaal niet sterven, zei de slang. Integendeel, God weet dat jullie de ogen zullen opengaan zodra je daarvan eet, dat jullie dan als goden zullen zijn en kennis zullen hebben van goed en kwaad." (Genesis 3:4-5, NBV2004)

De satan spiegelde Eva voor dat zij door te eten het hoogst denkbare geluk zou verwerven: door onafhankelijk van God te worden zou ze juist even belangrijk en wijs worden als God en de hoogste vorm van zelfrealisatie bereiken! God had gezegd dat het eten van de doodsboom tot de dood zou leiden, maar de satan schilderde het kennen van goed en kwaad juist voor als de meest aantrekkelijke manier van leven. De gedachten van Eva werden zo vertroebeld dat ze niet meer beseftte dat het vooral GODS plan was om de mens 'als God' te laten zijn, alleen via een andere weg. De satan wilde de mens alleen maar als hemzelf doen worden: een miserabel zondig schepsel met een stinkende doodsgur. Wat kan hij zijn leugens mooi verpakken!

"God is streng. Hij gunt je geen pleziertjes. Alles wat leuk is heeft Hij verboden. God maakt je tot slaven. Wees vrij en kies voor jezelf. Het geluk kun je alleen maken als je voor jezelf opkomt." Dat is de kern van de boodschap die vandaag in allerlei vormen op ons afkomt, in de media en in de steeds meer seculiere samenleving. Het is in wezen precies dezelfde boodschap als die van het serpent in het paradijs en die toen de dood tot gevolg had: op korte termijn de geestelijke dood en op langere termijn ook de lichamelijke dood. Genesis 3 is blijvend actueel! De satan en zijn leugenpakket zullen eenmaal worden vernietigd, maar wie zijn hart op God blijft richten vindt het eeuwige leven. Dat zijn de feiten.

Verleid

Daar stond Eva. Haar gevoel werd overspoeld door een zelfzuchtig verlangen naar eigen succes en grootheid zonder lastige afhankelijkheid van God. Het verstand werd bedwelmend met leugens. De verleiding zette haar onder een enorme druk om meteen te beslissen. Het kwam niet in haar op om met Adam te overleggen. Haar verstand zou haar toch moeten zeggen dat zo'n belangrijke keuze niet door haar maar door hem moet worden genomen. Hij was immers verantwoordelijk voor hen beiden. Maar nee, hoe sterker de verleiding, hoe meer het verstand wordt uitgeschakeld.

Toegeven aan verleiding is gemakkelijk, terwijl het weerstaan van verleiding innerlijke strijd kost, en dat is vermoeiend. Een verleiding schreeuwt altijd om impulsieve, snelle beslissingen. Op dat moment wordt het verlangen dat haar naar de doodsboom had gestuwd, bevrucht, zodat het de zonde baart:

"(1) De vrouw keek naar de boom. (2) Zijn vruchten zagen er heerlijk uit, ze waren een lust voor het oog, en ze vond het aanlokkelijk dat de boom haar wijsheid zou schenken. (3) Ze plukte een paar vruchten (4) en at ervan..." (Genesis 3:6, NBV2004)

En daarmee werd het lot van de mensheid bezegeld.

3.2.5. Gevallen mensen

Eva gevallen

Eva moet onmiddellijk geweten hebben dat ze een verkeerde beslissing had genomen, maar het was helaas te laat. Ze wist dat er een diepe verwijdering was ontstaan tussen haar en God, en ook tussen haar en Adam. Haar man was nog puur en onschuldig, maar op haar leven was een donkere schaduw gekomen.

Toen zondigde ze voor de tweede keer: ze haalde Adam over om ook te eten, zodat ze samen weer op één lijn zouden komen. In plaats van hem te waarschuwen en om hulp te vragen sleepte ze hem mee in haar val. Het was een daad van zelfzucht. Er was geen loyaliteit voor God en liefdevol respect voor haar man die haar ervan weerhield. Ze handelde uit puur zelfbehoud en eigenbelang. Zonde heeft de neiging zich te verspreiden. Iemand die zelf verleid wordt, is er vaak op uit om ook anderen te verleiden. Zo zie je bijvoorbeeld vaak dat rokers, drinkers en drugsgebruikers anderen proberen over te halen om met hen mee te doen voor de gezelligheid of om bij de groep te horen. Eva was verleid en werd een verleidster, in navolging van haar nieuwe meester. Zo sleepte ze haar man mee in het verderf.

Adam gevallen

Adam had al een grote fout begaan doordat hij als verantwoordelijk persoon Eva het voortouw had laten nemen bij die gevaarlijke onderneming om de doodboom te verkennen. Hij liet toe dat zij het woord voerde met het serpent en de fatale keuze maakte (Genesis 3:17). Evenals het voor vrouwen wel eens moeilijk is om het leiderschap van hun mannen te respecteren, is het soms moeilijk voor mannen om op cruciale momenten hun verantwoordelijkheid tegenover hun vrouwen in te nemen.

Toen Eva van de verboden vrucht at, stond Adam er bij en hij keek er naar. Waarom probeerde hij zijn vrouw niet tegen te houden? Waarom sleepte hij haar niet mee naar de levensboom nadat ze de verboden vruchten had gegeten en die vreemde, angstige uitdrukking op haar gezicht zag? Waar was zijn besef van verantwoordelijkheid? Waar was zijn loyaliteit aan God gebleven? Ook voor hem moet het idee van onafhankelijkheid iets aantrekkelijks zijn geweest, anders had hij deze affaire wel voorkomen. Al had Eva het eerst gegeten, ook zijn hart bleek ontrouw aan God te zijn. En daardoor had hij zijn vrouw niet kunnen en willen tegenhouden. Adam, de koning van de aarde, was ontrouw geworden aan zijn Schepper en God. Daarmee hij had zich onderworpen aan de macht van Gods tegenstander.

Tweede Adam

Later zou Jezus, die door Paulus ook wel de laatste Adam genoemd werd (1 Korintiërs 15:45), het anders aanpakken. Evenals Adam was Jezus geboren met een menselijke natuur die niet gedegene-reerd was. Allebei kwamen ze oog in oog te staan met de satan, die hen persoonlijk probeerde te verleiden. Hun situaties kwamen sterk met elkaar overeen. Het grote verschil tussen Adam en Jezus is dat Jezus eerst bij Johannes de Doper was geweest om zich te vernederen in het watergraf van de doop. Daarmee erkende zelfs Jezus dat Hij afhankelijk van de Vader was. Toen Hij opstond uit het water daalde de Heilige Geest op Hem neer. Kortom: Jezus was eerst bij de levensboom geweest! (Matteüs 3:13-17).

Vervolgens ging Jezus de woestijn in (de doodspek, die in geestelijke zin te vergelijken is met de doodboom) om de tegenstander te ontmoeten. In het Nieuwe Testament lezen we hoe Hij vol van de Heilige Geest was (en dus voldoende toegerust) om de vijand te ontmoeten.

"Vervuld van de heilige Geest trok Jezus weg van de Jordaan, en geleid door de Geest zwierf hij veertig dagen rond in de woestijn, waar hij door de duivel op de proef werd gesteld...."
(Lucas 4:1-2, NBV2004)

We kennen allemaal de afloop. Hij doorstond de verleidingen van de satan glansrijk, maar toch niet zonder moeite. Vroeger dacht ik altijd dat het voor Jezus een fluitje van een cent was om de satan te

weerstaan, omdat Hij immers God was. In de Bijbel lezen we echter dat Jezus op een soortgelijke manier op de proef werd gesteld als Adam en Eva:

"Want de hogepriester die wij hebben (=Jezus) is er een die met onze zwakheden kan meevoelen, juist omdat hij, net als wij, in elk opzicht op de proef is gesteld, met dit verschil dat hij niet vervallen is tot zonde." (Hebreeën 4:15, NBV2004)

Geloof maar gerust dat zijn mens-zijn Jezus heus wel parten heeft gespeeld. Ik ben er van overtuigd dat de verzoeken in de woestijn een hevige strijd zijn geweest voor Jezus. Na afloop kwamen engelen om Hem te verzorgen na de moeite van de strijd, en dat staat er niet voor niets (Matteüs 4:11).

Later zouden de engelen Hem op een zelfde manier ondersteunen na zijn gebedsworsteling in de olijfgaard Getsemane om zijn wil aan de Vader over te geven (Lucas 22:43). Hoewel de satan daarbij niet persoonlijk genoemd werd, was er wel degelijk de verleiding voor Jezus om het lijden te willen ontlopen!

Kortom, Jezus was eerst bij de levensboom geweest en werd daar toegerust met het leven van God. Vanuit die kracht heeft Hij de satan en zijn verleidingen overwonnen. Het gevolg is ... dat Hij voor ons tot Levensboom is geworden!

3.2.6. Wegkruipen voor God

Naakt

"Toen gingen hun beiden de ogen open en merkten ze dat ze naakt waren. Daarom regen ze vijgenbladeren aan elkaar en maakten er lendenschorten van." (Genesis 3:7, NBV2004)

Direct na de zonde daad werden Adam en Eva zich bewust van hun naaktheid. Niet omdat ze het ineens vervelend vonden om zonder onderbroek rond te springen, maar omdat ze zich ineens zo vreemd kwetsbaar voelden. Voor die tijd waren ze voor het oog ongekleeft, maar wel hadden ze een uitstraling van Gods glorie. We zouden dat een soort geestelijk kledingstuk kunnen noemen. We weten uit het boek Openbaring dat de mensen er in de hemel niet naakt bij lopen, maar dat ze bekleed zijn met witte (geestelijke) kleding (Openbaring 3:4-5,18; Openbaring 4:4). Dat is een teken van hun verkregen reinheid en waardigheid. In de hemel is kleding er niet voor om iemands naaktheid te bedekken, maar om iemands geestelijke rijkdom te openbaren. Toen Gods glorie als geestelijk kledingstuk van Adam en Eva was weggefallen, stonden ze 'in hun hemd'. Ja nog erger: alleen hun kale naaktheid bleef over en dat gaf een natuurlijk schaamtegevoel, waardoor ze al snel op het idee kwamen om van grote bladeren iets als schorten te maken. Je vraagt je af hoe ze erachter kwamen welke lichaamsdelen ze moesten bedekken om er minder bloot uit te zien. Kennelijk voelden ze dat instinctief aan.

Wegkruipen

"Toen de mens en zijn vrouw God, de Heer, in de koelte van de avondwind door de tuin hoorden wandelen, verborgen zij zich voor Hem tussen de bomen. Maar God, de Heer, riep de mens: Waar ben je?' ..." (Genesis 3:8-9, NBV2004)

In de avond, toen het tijd was voor de avondwandeling met God, kropen Adam en Eva ook nog eens weg in de bosjes. Dat kwam natuurlijk voort uit hun schuldgevoel en het angstige besef van de verwijdering die er tussen God en hen was ontstaan. De prachtige band tussen God en Adam en Eva was verbroken en ze wisten niet hoe ze met de nieuwe situatie moesten omgaan. Ze zochten God niet op, ze kropen gewoon weg omdat ze geen mogelijkheid zagen om het met God weer in orde te maken. Daarvoor was hun schuld te groot. God had gezegd dat ze zouden sterven. Adam en Eva bereidden zich voor op het ergste. Wat zou God met hen gaan doen? Ze beefden voor de toorn van de Almachtige!

Daar kwam God aan en zijn stem klonk vreemd tussen de bomen door: "Adam, waar ben je?" riep God, ongetwijfeld met een diep verdriet in zijn stem. Het valt op dat God Adam aanspreekt als de hoogst verantwoordelijke persoon. Natuurlijk wist God waar Adam en Eva waren, maar God zocht hen omdat Hij hen kwijt was. Het was een vraag waarmee God zijn intense pijn uitsprak vanwege de verwijdering die door de zonde was ontstaan. De mensen kropen weg voor God en zochten God niet, maar God zocht de mensen. Zo is het daarna ook altijd geweest en zo is het nog steeds. Gelukkig dat God blijft roepen!

Verstoppertje

*"... Maar God, de Heer, riep de mens: Waar ben je? Hij antwoordde: 'Ik hoorde U in de tuin en werd bang omdat ik naakt ben; daarom verborg ik me.' 'Wie heeft je verteld dat je naakt bent? Heb je soms gegeten van de boom waarvan ik je verboden had te eten?'"
(Genesis 3:9-11, NBV2004)*

Adam reageerde onbeholpen op de roepstem van God: "We kruipen weg omdat we naakt zijn." Hij wist heel goed dat het daar niet om ging, maar om de zonde die hij bedreven had, en dat hij DAAR-OM met de billen bloot moest, in figuurlijke zin wel te verstaan. Maar oprechte schuldbelijdenis is moeilijk, dat weten we allemaal. Als wij gezondigd hebben komen we ook vaak met smoesjes bij God aan of proberen we andere mensen of omstandigheden de schuld te geven. Zo ook Adam en Eva. God zei onmiddellijk waar het om ging: "Je hebt zeker van de verboden boom gegeten, nietwaar?"

"De mens antwoordde: 'De vrouw die U hebt gemaakt om mij terzijde te staan, heeft mij vruchten van de boom gegeven en toen heb ik ervan gegeten.' 'Waarom heb je dat gedaan?' vroeg God, de Heer, aan de vrouw. En zij antwoordde: 'De slang heeft me misleid en toen heb ik ervan gegeten.'" (Genesis 3:12-13, NBV2004)

Eerst werd Adam door God aangesproken omdat hij de verantwoordelijke was voor hen beiden. Deze gaf zijn verantwoordelijkheid voor de zonde niet toe, maar probeerde zich achter Eva te verschuilen. "Ik kon het niet helpen. De vrouw, die U me hebt gegeven, heeft me verleid." Horen we daarin ook een toon van verwijt aan God, die hem een vrouw zou hebben gegeven die niet deugde? In het Bijbelboek Job wordt dit voorval aangehaald:

"... indien ik als Adam mijn overtreding bedekt heb, door mijn schuld in mijn boezem te verbergen." (Job 31:33, NBG1951)

Daarna richtte God zich tot Eva. Ook zij gaf haar schuld niet toe maar verschool zich onmiddellijk achter het serpent: "Ik kon het niet helpen. Dat beest heeft me verleid!"

Had God zich soms vergist en had Hij eerst het serpent moeten aanspreken? Nee, God vergist zich nooit. Adam, als leider en vertegenwoordiger van de mensheid, was de hoofdverantwoordelijke voor de zondeval die consequenties zou hebben voor alle aardbewoners. Vervolgens Eva, die de knoop had doorgehakt en de verkeerde beslissing had genomen. Tenslotte het serpent, die Adam en Eva had overgehaald om voor de satan te kiezen. Dit fraaie trio zou van God flink de wind van voren krijgen...

3.2.7. Verantwoording voor de zondeval

God ging zich vervolgens uitspreken over de serpent, Eva en Adam. Van minst schuldig naar meest schuldig.

Serpent

"Toen zei de HERE God tegen de slang: 'Ik zal je hiervoor straffen. Je zult vervloekt zijn onder alle dieren op aarde, je hele verdere leven zul je op je buik door het stof kruipen.'" (Genesis 3:14, HB2008)

Het ellendige beest zou het voortaan zonder pootjes moeten doen en stof moeten happen bij het kruipen over de grond. Gods vervloeking van het serpent was vooral een flinke vernedering voor de satan, die juist dat intelligente dier als zijn logo had uitgekozen. Het is bepaald niet eervol om geïdentificeerd te worden met een ... door het stof kruipende slang!

Maar God was nog niet klaar met de satan, die het serpent als zijn instrument had ingezet. Hij had Eva verleid en ook als was het HAAR keuze geweest om God ongehoorzaam te zijn, de satan werd verantwoordelijk gesteld voor ZIJN aandeel in de affaire. Hij had Gods mooie schepping een vernietigende slag toegebracht en God op zijn hart getrapt. Daarom verklaarde God de satan medeschuldig aan wat er was gebeurd.

Eva

"Na die woorden zei God tegen de vrouw: 'Met veel pijn en moeite zul je kinderen krijgen. Je zult verlangen naar je man en hij zal over jou heersen'." (Genesis 3:16, HB2008)

Eva werd door God aangesproken op haar eigen verantwoordelijkheid voor haar zondekeuze door van de verboden vruchten te eten. Daarmee had ze laten zien dat ze onafhankelijk van God wilde zijn. Bovendien had ze Adam tot dezelfde zonde verleid. Mede door haar zou haar nageslacht moeten lijden onder de vloek over het menselijke geslacht. Nu zou zij ook pijn moeten lijden als zij kinderen ter wereld zou brengen en door haar toedoen zouden alle vrouwen na haar pijnlijke bevallingen moeten meemaken.

Eva had een grote fout gemaakt door de beslissing niet aan haar man over te laten. Daarom benadrukte God aan Eva dat haar man haar meester zou zijn. Als eerst geschapene was Adam al de aangewezen leider, maar hier zou het kunnen gaan om een verdere inperking van haar zelfbeschikkingsrecht ten opzichte van het verleden. Op zijn minst werd de leidende rol van Adam onderstreept. Dit zou moeten zorgen voor een stuk bescherming van haar kwetsbare natuur, niet in de minste plaats van haar kwetsbaarheid tegenover verleidingen.

"En Adam heeft zich niet laten verleiden, maar de vrouw is door de verleiding in overtreding gevallen." (1 Timoteüs 2:14, NBG1951)

Maar het gevolg was ook dat door de eeuwen heen vrouwen veel treurige vormen van onderdrukking door mannen hebben ondergaan. Dit was natuurlijk nooit Gods bedoeling geweest. De genoemde uitspraak van God kan onmogelijk een excuus zijn voor autoritair of gewelddadig gedrag van mannen tegenover vrouwen.

Adam

"Tegen Adam zei Hij: 'Omdat je naar je vrouw hebt geluisterd en ondanks mijn waarschuwing toch van de boom hebt gegeten, zal ik de aardbodem vervloeken. Voortaan zul je hard moeten werken om in leven te blijven. Er zullen dorens en distels groeien en van de wilde planten zul je eten. Tot de dag van je dood zul je zwetend het land bewerken om te kunnen leven. Dan zal je lichaam vergaan tot het stof van de aarde. Want uit stof ben je gemaakt en tot stof zul je weer worden'." (Genesis 3:17-19, HB2008)

God nam het Adam zeer kwalijk dat hij naar zijn vrouw had geluisterd en zich niet als een verantwoordelijke leider had gedragen. Hij werd duidelijk verantwoordelijk gesteld voor hun beider keuze. In het Nieuwe Testament lezen we dan ook dat we niet door Eva, maar door Adam in zonde zijn gevallen! (Romeinen 5:14; 1 Korintiërs 15:22): hij was hoofdverantwoordelijk.

Adam onderging een nog grotere vernedering dan Eva: vanwege hem zou voortaan de aardbodem vervloekt zijn, met alle gevolgen van dien. Bedenk wel van welke enorme hoogte hij was gevallen: hij was koning over de aarde namens God, bekleed met Gods heerlijkheid en macht. Nu was hij een verrader geworden door zijn koninkrijk te verkwanselen aan Gods tegenstander. Hij was koning over

de aarde geweest, maar hij moest voortaan in de grond wroeten om zijn eten bij elkaar te schrapen. Wat een afgang!

Nieuwe fase in de kosmische strijd

God had tegen het serpent gezegd:

"De vrouw en jij, en al jullie nakomelingen, zullen vijanden zijn. Een van haar nakomelingen zal jouw kop verbrijzelen en jij zult zijn hiel verbrijzelen'." (Genesis 3:15, HB2008)

Met die woorden verklaarde God de oorlog aan de geestelijk macht achter het serpent, de satan zelf. Deze had de mensheid in zijn macht gekregen, maar Adam en Eva zouden nakomelingen krijgen, waar hij het knap moeilijk mee zou krijgen. Hij zou hen maar beperkte schade kunnen toebrengen (de hiel vermorzelen), terwijl het hemzelf de kop zou gaan kosten (Genesis 3:15). Uiteindelijk zou hij, evenals het serpent, geen poot meer hebben om op te staan!

Toch was er wel een merkwaardige situatie ontstaan. Door de zondeval van Adam en Eva waren ze Gods vijanden geworden en bondgenoten van de satan. Voorheen had de satan gekozen voor onafhankelijkheid van God en daarna hadden Adam en Eva precies hetzelfde gedaan. De satan was verbannen uit het troengebied in de hemel zodat hij daar geen enkele invloed meer zou hebben. De mensheid was vervloekt en moest het voortaan doen zonder de beschermende en zegenende heerlijkheid van God. De satan en de mens waren dus bondgenoten geworden en lotgenoten in de vervloeking door God. Maar nu zette God vijandschap tussen deze bondgenoten, tussen de satan en de mensheid. En dat is maar goed ook, want anders zou er geen hoop meer zijn voor de mensen en zouden ze voor eeuwig slaven zijn van de tirannieke macht van de satan. Hoe vreemd het ook mag klinken, deze vijandschap betekende redding en hoop voor de mensheid. Want dat betekende dat God de mensheid niet had afgeschreven, maar dat Hij haar te hulp kwam! En dat was GOED NIEUWS!

Hiermee was een nieuwe fase begonnen in de al eerder begonnen kosmische strijd tussen het rijk van God en het rijk van de satan. Gedurende deze fase zou niet de hemel, maar de aarde het strijdtoneel zijn. De mensen die toch loyaal aan God zouden zijn, zouden Gods leger op aarde vormen. Zij zouden Hem vertegenwoordigen en toch nog iets van zijn heerlijkheid afstralen, ook al was het maar heel zwak en beperkt. Maar door dit zwakke leger zou God grote daden gaan doen. Altijd zou het volk van God in een strijdsituatie verkeren, totdat eens in de eindtijd de strijd definitief tot een einde zal komen. We denken daarbij aan de voortdurende strijd die het volk Israël zou moeten voeren tegen de omwonende volken. Ook denken we aan Jezus, die aan het kruis de overwinning over de satan zou behalen:

"Hij heeft de overheden en de machten ontwapend, die openlijk te schande gemaakt en daardoor over hen getriomfeerd." (Kolossenzen 2:15, HSV2010)

Tenslotte denken we ook aan de Gemeente van Jezus, die geestelijke strijdvoering tegen zijn rijk zou gaan voeren en die hem zou gaan overwinnen in Jezus' naam:

"En de God van de vrede zal de satan spoedig onder uw voeten verpletteren..." (Romeinen.16:20, HSV2010)

"En zij hebben hem overwonnen door het bloed van het Lam en door het woord van hun getuigenis, en zij hebben hun leven niet liefgehad tot in de dood." (Openbaring 12:11, NBG1951)

3.2.8. Verbannen uit het paradijs

Dood, verderf en degeneratie

"Het loon van de zonde is de dood..." (Romeinen 6:23, NBV2004)

Adam en Eva moesten na de zondeval nog meer incasseren, namelijk het 'loon op de zonde', de royale beloning van de satan aan zijn loyale onderdanen: de dood. De aartsleugenaar werd ontmaskerd. De dood deed zijn intrede. De lichamen van Adam en Eva werden onderworpen aan ziekte, verderf en dood. Dood betekent niet in de eerste plaats dat het lichaam zal sterven, maar een geestelijke dood die ontstaat door verwijdering van de God van het leven. Van deze geestelijke dood had God gezegd:

"... want op de dag dat u daarvan eet, zult u zeker sterven..." (Genesis 2:17, HSV2010)

Het mensenpaar had gekozen voor de doodsboom en dus voor de dood. Buiten God is er geen leven, alleen de dood blijft dan over. De vanzelfsprekende harmonie met God, met elkaar en met zichzelf werd verbroken. Ze wilden zo graag onafhankelijk van God zijn. Ze ontvingen wat ze begeerd hadden en zouden het dus ook zonder Gods heerlijkheid moeten doen waarmee zij geschapen waren. Na deze degeneratie waren zij extra kwetsbaar geworden voor de verleidingen van hun eigen begeerten. Al hun nakomelingen zouden met diezelfde degeneratieverschijnselen geboren worden, zodat ze uit zichzelf onvoldoende verweer zouden hebben tegen verleidingen tot zonde.

God

Degene die het meeste moest inleveren was ... God zelf. We denken bij de zondeval altijd aan onszelf en in wat voor ellende de mensheid terecht is gekomen. Maar laten we het eens proberen van Gods kant te bekijken. In de eerste plaats was God ongekend heftig in zijn eer aangetast. De Schepper had letterlijk alles uit de kast gehaald om het mensenpaar te voorzien van alles wat het mensenhart kon begeren. Via de levensboom had God hen de hoogst denkbare vorm van leven en levenskracht aangeboden. En wat was hun reactie? Het serpent hoefde maar een paar leugens te sissen en het was uit met hun loyaliteit voor God. Nog nooit in de geschiedenis heeft iemand zo'n diepe vernedering en afwijzing meegemaakt als God. Nog nooit is iemand ooit op zo'n onbeschofte manier aan de kant gezet als de Schepper van het leven, de meest edele en liefdevolle Persoon die ooit heeft bestaan. Waar had God dat aan te danken?

In de tweede plaats was God zijn vertegenwoordiger op aarde kwijt, zijn onderkoning die voor zijn mooie schepping zou zorgen. De aarde, Gods sieraad en trots, was in handen van de tegenstander gevallen, die niets liever wilde dan de hele wereld de afgrond inslepen. Toen al wist God dat er maar één manier was om de zaak te redden, namelijk door zijn eigen leven op te offeren voor de mensheid. En de Schepper was daartoe bereid. Wat een contrast tussen de Schepper en zijn schepselen. God was bij de zondeval immens veel kwijtgeraakt. Om zijn schepping te redden was Hij bereid om nog veel meer prijs te geven: zijn eigen Zoon. Zullen wij ooit de diepte van Gods schepperliefde bevatten?

Kleding

"God, de Heer, maakte voor de mens en zijn vrouw kleren van dierenvelen en trok hun die aan." (Genesis 3:21, NBV2004)

God maakte persoonlijk een fatsoenlijk stel kleren voor Adam en Eva, van dierenvelen. Daarvoor moesten er dieren (runderen of schapen?) worden gedood om de mensen van kleding te voorzien zodat ze hun naaktheid konden bedekken. Heeft God hen daarbij geleerd hoe ze een ritueel van dierenoffers moesten uitvoeren, zodat ze dat later zelf ook konden uitvoeren en hun kinderen konden leren hetzelfde te doen. In de Bijbel lezen we verderop dat hun zonen Kain en Abel later ook aan God zouden offeren.

God doet nooit iets voor niets en alles wat God doet heeft een diepere betekenis. Bij het dierenoffer moest bloed vloeien om plaatsvervangend verzoening te brengen tussen God en de offeraar.

*"... zonder het vergieten van bloed vindt er geen vergeving plaats."
(Hebreeën 9:22, HSV2010)*

De kleding, gemaakt van de dierenhuiden, zou hun schaamte bedekken. Dat was een symbool van het bedekken van hun zonden.

Later zou God aan het volk Israël de opdracht geven om allerlei offerrituelen uit te voeren om de relatie met God goed te houden. Die offerrituelen zouden een voorafschaduwing zijn van het definitieve offer: Gods eigen Zoon. Daardoor gaf God de mogelijkheid aan de mensen om hun zonden te laten bedekken en 'bekleed te worden met Jezus'.

"Want allemaal bent u in Christus gedoopt, met Christus bekleed." (Galaten 3:27, WV1995)

Verbannen

Het ergste voor de mens was de verwijdering die er was ontstaan ten opzichte van God. Het mensenaar had gekozen voor de doodboom en had de levensboom links laten liggen. Daardoor moest hen voorgoed de toegang tot de levensboom worden ontzegd. Je kunt maar van één van de twee bomen eten. Je kunt kiezen voor het leven of voor de dood, niet voor allebei.

*"Toen dacht God, de Heer: Nu is de mens aan ons gelijk geworden, nu heeft hij kennis van goed en kwaad. Nu wil ik voorkomen dat hij ook vruchten van de levensboom plukt, want als hij die zou eten, zou hij eeuwig leven. Daarom stuurde Hij de mens weg uit de tuin van Eden om de aarde te gaan bewerken, waaruit hij was genomen. En nadat Hij hem had weggejaagd, plaatste Hij ten oosten van de tuin van Eden de cherubs en het heen en weer fliitsende, vlammeende zwaard. Zij moesten de weg naar de levensboom bewaken."
(Genesis 3:22-24, NBV2004)*

Daar gingen Adam en Eva, steeds verder weg van de levensboom, steeds verder weg van God. Een cherub, een van Gods troonbewakers, zou de levensboom bewaken met een vlammeend zwaard als teken van Gods rechtvaardige toorn over de zonde, zodat niemand er met zijn vingers aan zou komen. De toegang tot Gods troon, tot herstel van de relatie met God, tot het verkrijgen van goddelijk, geestelijk eeuwigheidsleven, was versperd. Een tweede keus was er niet voor Adam en Eva. Het was voorbij.

3.2.9. Ontluisterde aarde

*"De kroon is van ons hoofd gevallen. Wee ons, wij hebben gezondigd!"
(Klaagliederen 5:16, NBV2004)*

Gods schepping is het toppunt van creativiteit, waarmee Hij voorwaarden heeft geschapen voor maximale vreugde, genot en schoonheid. De schepping is gebaseerd op rechtvaardigheid en liefdevolle verbondenheid tussen Schepper en schepping. Elke inbreuk daarop zet het mechanisme van dood en verderf in werking. En dat is juist wat door de zondeval is gebeurd.

Gods heerlijkheid en de ontluisterde aarde

Adam en Eva hadden gezondigd ...

1. **tegenover God** - Ze waren tegenover God in opstand gekomen doordat ze gekozen hadden om zelf God te willen zijn, op advies van de satan.
2. **tegenover elkaar** - Eva verleidde Adam tot zonde en Adam weerhield Eva niet van de zonde.
3. **tegenover het nageslacht** - Al hun nakomelingen zouden geboren worden met een gedegeneerde vorm van leven op een vervloekte aarde.
4. **tegenover de aarde** - Dood, verderf en misvorming waren ook doorgedrongen tot de natuur.

Voor de zondeval rustte Gods heerlijkheid en zegen op de schepping. Na de zondeval rustte de vloek op de schepping. De zegen was het gevolg van Gods aanwezigheid op de aarde. Deze vloek hangt samen met Gods afwezigheid en de aanwezigheid van de satan als de nieuwe wereldheerser.

"Want de schepping is aan de zinloosheid onderworpen, niet vrijwillig, maar door hem die haar daaraan onderworpen heeft, in de hoop dat ook de schepping zelf zal bevrijd worden van de slavernij van het verderf..." (Romeinen 8:20-21, HSV2010)

De wereld gaat als het ware gebukt onder de slavernij van verval, ziekte en dood.

Ontluisterde mensheid

"Wij weten dat ... de hele wereld in het boze ligt." (1 Johannes 5:19, HSV2010)

De mens, die door God was aangesteld om als koning namens God over de aarde te heersen (Genesis 1:26-28), kwam in opstand tegen God. Hij leverde zichzelf (en daarmee in principe de hele mensheid) over aan de satan, waarmee deze de heerschappij over de aarde verwierf. En nog steeds is de satan de 'God van deze eeuw' (2 Korintiërs 4:4) en hij zal dat blijven totdat Jezus op aarde zal terugkeren om als Koning te regeren. Tenzij iemand wordt wedergeboren tot een nieuw leven is elk mens een slaaf van de zonde (Romeinen 6:17). Wat dat betekent wordt in het hoofdstuk 'zonde' verder uitgewerkt.

Ontluisterde natuur

Evenals dood, verderf en disharmonie bij de mensen hun intrede deden na de zondeval, zo vond er op de vervloekte aarde ook iets dergelijks plaats in de plantenwereld. Ook de planten verloren hun glorie en zouden verdorren en uiteindelijk afsterven. Ook lezen we in de Bijbel dat er na de zondeval onaangename plantensoorten ontstonden, zoals doornen en distels, die daarvoor vast niet bestaan hebben.

"En tegen Adam zei Hij: Omdat u geluisterd hebt naar de stem van uw vrouw en van die boom gegeten hebt waarvan Ik u gebod: U mag daarvan niet eten, is de aardbodem omwille van u vervloekt; met zwoegen zult u daarvan eten, al de dagen van uw leven; dorens en distels zal hij voor u laten opkomen...(Genesis 3:17-18, HSV2010)

Ook in het dierenrijk moeten drastische veranderingen hebben plaatsgevonden. Het eerste dier dat veranderd werd was het serpent, dat het voortaan zonder pootjes moest doen. Dit was een bewuste aanpassing die de Schepper heeft aangebracht. Ik veronderstel dat ook de andere dieren allerlei veranderingen ondergingen onder de nieuwe omstandigheden. Ook in het dierenrijk heeft de ontluistering hard toegeslagen. In de vrije natuur leven de meeste dieren voortdurend in angst om door een ander diersoort te worden opgegeten.

Van de oorspronkelijke harmonie in de schepping is maar heel weinig overgebleven. Later, na de wederkomst van Jezus zal de natuur weer in harmonie worden gebracht met haar Schepper. Over die tijd lezen we:

"... in de woestijn zullen wateren ontspringen en beken in de steppe, en het gloeiende zand zal tot een plas worden en het dorstige land tot waterbronnen..." Jesaja 35:7, NBG1951)

"De wolf en het lam zullen tezamen weiden en de leeuw zal stro eten als het rund..." (Jesaja 65:25, NBG1951)

Inderdaad, de plantenwereld en de dierenwereld zullen weer hersteld worden tot de glorie die ze bij de schepping hadden.

3.3. Zonde

De zonde is de oorzaak van de ontluistering van de aarde en van al wat op aarde leeft. Het zondeprobleem is oorzaak van alle kwaad en alle ellende, kortom: het meest ernstige en het meest fundamentele probleem van de mensheid.

3.3.1. Ontluistering door de zonde

3.3.2. Wat is zonde?

3.3.3. Erfzonde

3.3.4. Zonde en schuld

3.3.5. Straf op de zonde

3.3.6. Waarom toelating van zonde?

3.3.7. Weg naar volmaaktheid

3.3.1. Ontluistering door de zonde

Conditie van de aarde vóór de scheppingsdagen

In Genesis 1 lezen we hoe de aarde er uitzag voordat God er in zes dagen een prachtige, volmaakte wereld van maakte:

*"De aarde nu was woest en leeg, en duisternis lag over de watervloed..."
(Genesis 1:2, HSV2010)*

Dit is bovendien een treffende beschrijving van de puinhoop in het innerlijk van de mens, die door de zonde ontluisterd is en overgeleverd is aan de grillen van zijn zondige natuur. In het Bijbelboek Jeremia komen we een illustratie tegen van de ontluistering van het land Israël als gevolg van de zonde van het volk, die ons aan Genesis 1:2 doet denken:

"Ik zag de aarde, en zie, zij was woest en ledig; ik zag naar de hemel, en zijn licht was er niet ... Ik zag, en zie, de gaarde was een woestijn, en al zijn steden waren in puin gestort, voor de HERE, voor zijn brandende toorn." (Jeremia 4:23-26, NBG1951)

Ontluistering van het hart van de mens

De conditie van de aarde voordat de scheppingsdagen begonnen is goed te vergelijken met de conditie van het innerlijk van de in zonde gevallen mens. Daarbij letten we op de vier bekende ziel/hart aspecten die we op veel plaatsen in 'Herscheping' tegenkomen:

zielsaspect	conditie van de aarde vóór de scheppingsdagen	kenmerken van de onbekeerde mens
verstand	duisternis	verstand verduisterd door leugens van de satan, slecht geweten
gevoel	watervloed	emoties en zelfzuchtige verlangens maken de dienst uit
wil	leegheid	stuurloze wil, doelloos leven
gedrag	woestenis	zondig gedrag dat leidt tot de dood

Conditie van de aarde vóór de scheppingsdagen als beeld van de onbekeerde mens

Duisternis: Het verstand is verblind door de leugen

De begrippen licht en duister worden in figuurlijke zin in de Bijbel bijna altijd in verband gebracht met het verstand. Een verlicht verstand betekent een verstand waarin Gods waarheid is neerge-daald.

"In hun geest heerst duisternis en ze zijn vervreemd van het leven met God, omdat ze hem niet kennen en hun hart voor hem gesloten hebben." (Efeziërs 4:18, NBV2004)

Een verduisterd verstand is een verstand dat beheerst wordt door de leugens. Die leugens worden aangewakkerd door de satan, die de vader (=oorsprong) van de leugen genoemd wordt of vorst van de duisternis. Duisternis betekent hier zowel het ontbreken van het licht van Gods aanwezigheid; het is ook de duistere aanwezigheid van de satan die het hart van de mensen in geestelijk opzicht verblindt:

*"Zij geloven niet omdat de god van deze wereld hun geest heeft verblind..."
(2 Korintiërs 4:4, GNB1996)*

Dat wil zeggen dat de mensen geen vermogen hebben om geestelijk te interpreteren wat ze waarnemen over God. Door die onkunde kan hun geweten niet goed werken en door de zonde is hun geweten ernstig besmet. Het begrip duisternis heeft duidelijk ook een morele kant is verbonden met zonde en schuld.

Watervloed: Overgeleverd aan de golven van emoties

Het oorspronkelijke woord voor 'vloed' doet denken aan een waterdiepte, zodat we moeten concluderen dat de aarde eerst geheel bedolven was door water. Water is een goed beeld van menselijke emoties. Doordat de mens de stroom van Gods liefde niet meer opvangt, die de basis is voor een

gezond en gelukkig gevoelsleven, is hij een speelbal geworden van zijn emoties. Die emoties gaan als golven op en neer met de levensomstandigheden. Als reactie op bedreigende omstandigheden dringen negatieve emoties zich op, zoals angst, pijn, frustratie, wanhoop, bezorgdheid, enzovoort. Verder laat de mens zich opjatten door de zelfzuchtige verlangens uit zijn eigen hart en handelt naar de begeerten van het vlees.

"Net als zij lieten ook wij allen ons eens beheersen door onze wereldse begeerten, wij volgden alle zelfzuchtige verlangens en gedachten die in ons opkwamen..."
(Efeziërs 2:3, NBV2004)

Leegheid: De wil is stuurloos en doelloos

Het oorspronkelijke woord voor 'ledig' duidt op vormloosheid. De vormeloze aarde is een beeld van de stuurloze wil van de mens die zo nodig zelfstandig wil zijn en zich perse niet wil onderwerpen aan God. Er is nog nooit een tijd geweest waarin cultuur, wetenschap en techniek de mens zoveel hebben geboden als nu. En het resultaat? Mensen raken steeds meer vervreemd van elkaar en van zichzelf en de leegheid straalt van hun gezichten af. Koning Salomo heeft genoten van al wat de toenmalige wereld te bieden had. En tot welke slotsom is hij gekomen:

"...lucht en leegte, alles is leeg" (Prediker 1:2, NBV2004)

Veel mensen hebben zich hun leven lang ingespannen om een of ander ideaal te bereiken. Als ze het bereikt hebben moeten ze constateren dat al hun inspanning niets wezenlijks heeft opgeleverd. We zijn geschapen om God en onze medemens te dienen en dat is de hoogste levensvervulling. Het tegenovergestelde van liefde is zelfzucht en dat geeft het tegenovergestelde resultaat: pure leegheid.

Woestijn: Zondig gedrag leidt de dood

Daarbij moeten we vanzelf denken aan een woestijn, waar hoegenaamd niets groeit. Geen mens houdt het daar lang vol als hij niet vooraf voedsel en water heeft meegenomen of hulp van buitenaf ontvangt. In de woestijn is nauwelijks leven mogelijk. Het zondige gedrag van iemand, die zonder God leeft, maakt zijn leven tot een woestijn: dor, onvruchtbaar en levenloos. Het is een algemene morele levenswet dat zonde niets goeds oplevert en bovendien uiteindelijk de dood voortbrengt.

"Het loon van de zonde is de dood..." (Romeinen 6:23, NBV2004)

Effect van de duisternis

Als je het voorgaande goed tot je door laat dringen, zie je dat vooral de duisternis ofwel het ontbreken van licht de sleutelfactor is. Niet voor niets is de duisternis het eerste wat de Schepper ging veranderen op de eerste scheppingsdag.

In Romeinen 1:18-32 geeft Paulus enkele gevolgen aan van het leven in de duisternis. Hij geeft aan dat duisternis het gevolg is van opzettelijke, verwijtbare ongehoorzaamheid aan God, tegen beter weten in:

"Want hoewel ze God kennen, hebben ze Hem niet de eer en dank gebracht die Hem toekomen. Hun overpeinzingen zijn volkomen zinloos en hun onverstandig hart is verduisterd."
(Romeinen 1:21, NBV2004)

De voorbeelden die Paulus in de daarop volgende Bijbelverzen opsomt sluiten goed aan bij de vieraspecten-benadering van 'Herscheping':

zielsaspect	effect van de geestelijke duisternis
verstand	zonden door verwerpelijk denken, variërend van onbarmhartigheid tot moord (vs.28-31)
gevoel	schandelijke hartstochten; je laten leiden door vleselijke begeerten (vs.24-27)
wil	afgodendienst (vs.22-24); er niet voor kiezen om God te dienen, maar de afgoden
gedrag	dood als resultaat en opbrengst van een leven zonder God (vs.32)

Leven in duisternis (naar Romeinen 1)

3.3.2. Wat is zonde?

Het mysterie van de zonde

Er zijn veel vragen over dit onderwerp waarop we geen duidelijk antwoord kunnen geven. Ook de theologische denkconstructies die we tegenkomen rondom het begrip 'erfzonde' roepen vaak meer vragen op dan dat ze beantwoorden. Op zich is het geen ramp als we er niet helemaal uitkomen en accepteren dat het een van de mysteries is die ons niet zijn geopenbaard. Belangrijker is dat we op grond van de Bijbel het volgende wel zeker weten:

1. Alle mensen hebben gezondigd en God houdt ieder verantwoordelijk voor zijn zonden (Romeinen 3:23).
2. God heeft de zondeschuld van de hele mensheid op zich genomen doordat zijn Zoon Jezus naar de aarde is gekomen om door zijn plaatsvervangend sterven aan het kruis de gehele zondeschuld af te lossen (Romeinen 5:8).
3. God heeft mensen de mogelijkheid gegeven om door het geloof bevrijd te worden van hun persoonlijke zondeschuld (Handelingen 2:38).

Het Bijbelse begrip als 'zonde' is erg fundamenteel en daarom is het belangrijk dat we goed weten waar we het over hebben. Laten we om te beginnen onderscheid maken tussen 'zonde' en 'zonden'.

Zonde

Zonde (enkelvoud) is in de eerste plaats een hartsgesteldheid, een bewust gekozen houding van onafhankelijkheid en onwil om Gods wil te doen.

Zonde is ...

- ... een verslaving: hoe meer je eraan toegeeft, hoe meer die je in zijn macht heeft.
- ... de meest verwoestende invloed op Gods mooie schepping en daarom HAAT God de zonde.
- ... niet te overwinnen door een mens en dit is de grootste teleurstelling van de gelovige.
- ... een neurotisch, dwangmatig, afwijkend gedrag; het is irrationeel, abnormaal.
- ... de meest ernstige geestelijke aandoening die de mensheid ooit gekend heeft.
- ... de meest dodelijke en de meest besmettelijke ziekte die we kennen.
- ... het grootste gevaar voor de geestelijke gezondheid van de mens.
- ... de oorzaak van ALLE ellende in de wereld (waaronder oorlog, vernietiging, conflicten, ziekte, dood, onderdrukking, mishandeling, enz. enz.)

Een andere betekenis van het woord 'zonde' is: verspilling, niet aan zijn doel beantwoorden. Het is zonde als iets kostbaars stuk gaat, omdat het daarna niet meer bruikbaar is.

Zonden

Zonden (meervoud) zouden we als volgt kunnen omschrijven als vrijwillige overtredingen van Gods geopenbaarde wil:

- Zonden komen voort uit het hart en hebben meestal te maken met trots, zelfzucht, hebzucht en genotzucht, kortom alles waarbij het eigen ik centraal staat (Romeinen 2:8).
- Al deze zonden komen voort uit een grondhouding van onafhankelijk van God willen zijn, onzelf willen verheffen en onze eigen belangen nastreven boven de belangen van God en onze medemensen.
- Veel zonden hebben te maken met ongeloof tegenover God of regelrechte opstandigheid tegenover Hem.
- Zonden beginnen met keuzen waarbij we Gods levenswet overtreden, die in het kort is samen te vatten als het daadwerkelijk liefhebben van God en de medemens.
- Zonden zijn daden van ongerechtigheid, waardoor we niet doen waar God en onze medemensen recht op hebben maar hen juist schade toebrengen.

Tegenover wie kunnen we zondigen?

1. **tegenover God** - We schieten voortdurend tekort in liefdevolle toewijding aan God en kiezen herhaaldelijk om onze eigen wil te doen en niet die van God.

2. **tegenover de medemensen** - We zoeken ons eigen welzijn en vaak ten koste van anderen; we schieten voortdurend tekort in liefde tot onze medemens.
3. **tegenover het nageslacht** - Onze zonden zijn een miserabel voorbeeld voor onze kinderen. Ook kunnen de gevolgen van onze zonden als een vloek doorwerken op ons nageslacht (Exodus 20:5).
4. **tegenover onszelf** - We doen onszelf tekort door een ongezonde, schadelijke levensstijl. Als we het Leven afwijzen dat God aanbiedt blijft de (eeuwige) dood over.
5. **tegenover de aarde** - We zijn schuldig aan onnodig dierenleed en aan de uitbuiting en de vervuiling van de aarde, direct of indirect.

Ernst van de zonde

Ieder mens heeft een aangeboren besef van goed en kwaad. Niemand vindt het fijn om een zondaar te worden genoemd. Het is normaal dat mensen zich schamen voor hun zonden. Dat is een mechanisme waar we als mensen mee zijn geschapen. Zondigen is niet normaal. God haat de zonde en mensen weten ook dat zondigen verkeerd is.

Het is onbegrijpelijk dat we als mensen zo weinig doordrongen zijn van de ernst van de zonde. De meeste mensen, ook veel christenen, vinden eigenlijk dat ze niet zo heel slecht zijn. Maar als we onszelf konden zien door Gods alles ontdekkende ogen, zouden we gek worden van schaamte en wanhopige teleurstelling. Gelovigen krijgen als het goed is een steeds realistischer kijk op hun eigen zondige aard. Naarmate zij in geestelijk opzicht groeien zullen zij steeds meer ontdekken hoe alles maar dan ook alles in zijn leven de geur van de zonde in zich heeft, behalve wat God in zijn leven doet.

Vooraf het kruis van Jezus laat ons op een pijnlijke, indringende manier zien hoe afschuwelijk erg het is om te zondigen en hoe immens groot onze zondesschuld is geworden tegenover God, dat Hij zo'n grote prijs moest betalen om de zondesschuld te vereffenen. Vergeet nooit dat het zondeprobleem het aller grootste probleem is van de mensheid.

3.3.3. Erfzonde

Wat is erfzonde?

De condities waaronder we werden geboren zijn een erfenis van Adam en Eva. Natuurlijk zijn we daar niet voor verantwoordelijk, maar we ondervinden er wel de gevolgen van. Door de zondeval verdween Gods heerlijkheid van de aarde en dat had enorme gevolgen, waaronder de geneigdheid tot zondigen die bij elk mens aanwezig is. Deze geneigdheid wordt ook wel 'erfzonde' genoemd en heeft alles te maken met de condities waaronder we op de wereld kwamen:

1. met een sterfelijk, kwetsbaar lichaam
2. als 'onafhankelijke' mensen
3. zonder de Gods heerlijkheid, de zegenende aanwezigheid van God en onder de duistere invloedssfeer van de satan
4. als geestelijk dode mensen

Erfzonde aspect 1: Geboren met een sterfelijk, kwetsbaar lichaam

Adam en Eva werden geschapen onder de meest ideale omstandigheden: ze waren door God geschapen.

- Ze hadden een volmaakt lichaam dat niet hoefde te sterven.
- Ze leefden onder de glorievolle heerschappij, bescherming en zegenrijke invloed van God.
- Ze woonden in een prachtig paradijs, dat een volmaakt harmonische leefomgeving was.

Bij ons als hun nakomelingen zijn de omstandigheden eerder het tegenovergestelde.

- We zijn geboren uit zondige ouders.
- We zijn geboren met een onvolmaakt, sterfelijk lichaam met erfelijke belastingen waardoor we kwetsbaar zijn voor lichamelijke en psychische aandoeningen.

- Sommige mensen worden met ernstige afwijkingen geboren.
- Toen we geboren werden op de aarde die door de zonde was ontluisterd en door God was vervloekt, waren we weerloos en kwetsbaar.
- Doordat we geboren zijn zonder de bescherming van Gods heerlijkheid, de zegenende aanwezigheid van God, hebben verleidingen meer invloed op ons en is onze weerstand tegen verleiding onvoldoende.

Wij zijn dus veel minder vitaal en krachtig en hebben dus veel minder weerstand tegen de zonde dan Adam en Eva.

"Door één mens is de zonde in de wereld gekomen en door de zonde de dood..."
(Romeinen 5:12, NBV2004)

Erfzonde aspect 2: Geboren als 'onafhankelijke' mensen

Adam en Eva hebben ervoor gekozen om onafhankelijk van God te willen leven. En met die zelfde onafhankelijkheid zijn wij op de wereld gekomen. Na onze geboorte groeiden we op en raakten steeds meer bewust van alles wat ons levensgeluk bedreigde. We begonnen voor onszelf op te komen en het belangrijkste was dat onze behoeften bevredigd werden. We leerden al heel gauw dat er maar één belangrijk persoon was: ikke zelf. Vanuit die basishouding van zelfzucht ontwikkelden zich irritante gewoonten en toen ons geweten zich meer ging ontwikkelen groeiden die gewoonten uit tot regelrecht zondige gewoonten. Als vanzelf.

Erfzonde aspect 3: Geboren zonder Gods heerlijkheid

Bij de zondeval van de mens heeft er een machtswisseling op de aarde plaatsgevonden.

"We weten dat ... de hele wereld in de macht van de duivel is." (1 Johannes 5:19, GNB1996)

Vanaf dat moment heerste de satan over de aarde in plaats van de mens als vertegenwoordiger van God. De heerlijkheid van God, die de hele aarde vulde, was een noodzakelijke voorwaarde voor de harmonie die er voor de zondeval was. De afwezigheid van Gods heerlijkheid en de aanwezigheid van de duistere invloedssfeer van de satan over de aarde hebben gezorgd voor een veranderd geestelijk klimaat op de aarde. Mogelijk met het oog daarop schreef de apostel Paulus:

"alle mensen hebben gezondigd en moeten het stellen zonder Gods heerlijke aanwezigheid."
(Romeinen 3:23, GNB1996)

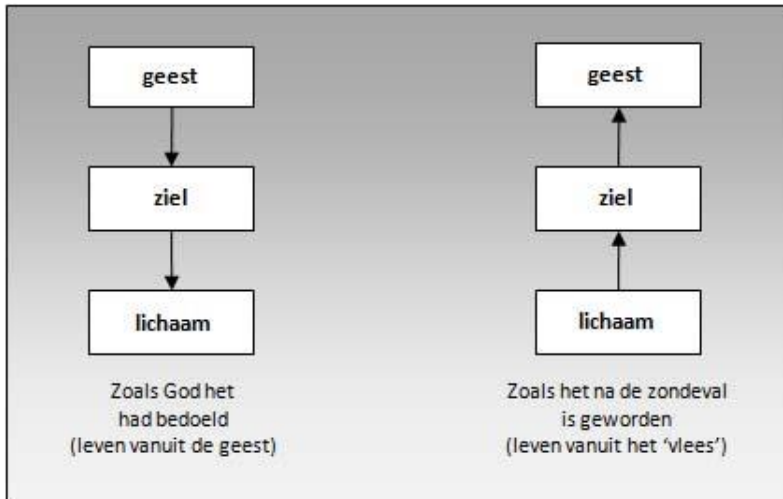
"Want allen hebben gezondigd en missen de heerlijkheid van God,"
(Romeinen 3:23, HSV2010)

Evenals het niet zondigen normaal was in het paradijs, zo is het wel zondigen algemeen geworden op de door God vervloekte aarde. En dat is de zondemacht die ons mensen gevangen houdt vanaf de geboorte. Dat veranderde, duistere geestelijke klimaat op de aarde heeft gezorgd voor een geneigdheid tot zondigen waar we allemaal mee behept zijn. Adam en Eva leefden MET de heerlijkheid van God als een beschermende deken om hen heen en zij zondigden, hoewel ze niet hadden hoeven zondigen. Het was echt hun eigen schuld. Wij zijn geboren ZONDER die heerlijkheid van God om ons heen. Helaas, we waren vanaf het begin kansloos: het kan niet anders of we moesten allemaal onze persoonlijke zondeval meemaken. Dit alles met elkaar is de kern van het zondeprobleem. Het is menselijkerwijs volkomen onoplosbaar. Dat is het slechte nieuws. Het goede nieuws is dat God voor een oplossing heeft gezorgd in de persoon van Jezus. Gelukkig is ieder mens die Hem heeft ontmoet en door Hem is gered van de beklemmende macht van de zonde...

Erfzonde aspect 4: Geestelijke dood en geneigdheid tot zondigen

De geneigdheid van de mens tot zondigen heeft betrekking op de geest, de ziel en het lichaam van de mens. De geest van de mens was voor de zondeval het meest toonaangevende aspect van zijn wezen, waaraan zijn ziel en lichaam onderworpen waren. In zijn boek 'De geestelijke mens' geeft Watchman Nee het volgende voorbeeld. Onder normale omstandigheden is de geest als een heer des huizes, met de ziel als een huismeester en het lichaam als een dienaar. God heeft de mens zo

geschapen dat hij alleen goed functioneert in afhankelijkheid van God. Dat betekent dat de menselijke geest zich onderwerpt aan God en in verbinding staat met de geest van God. De ziel is onderworpen aan de geest van de mens en het lichaam is onderworpen aan de ziel. Op die manier komt de mens tot zijn doel en beleeft hij het meest glorieus leven dat voor een geschapen wezen denkbaar is.

Na de zondeval is deze prachtige harmonie grondig verstoord. De mens wilde onafhankelijk van God zijn en daardoor werd de verbinding tussen Gods Geest en de geest van de mens verbroken. Dat heet 'geestelijke dood'. Daardoor verloor de menselijke geest zijn belangrijkste functie en werd het een verlengstuk van de ziel. Om het nog erger te maken liet de menselijke ziel zich voortaan vooral leiden door de begeerten van zijn 'vlees', waarbij de begeerten en behoeften van het lichaam een belangrijke rol spelen. Dus de begeerten van het lichaam zijn bepalend voor wat de ziel belangrijk vindt om te doen, terwijl de ziel van de geest geen sturing ontvangt. Kortom: de hele harmonie van de mens is volledig op zijn kop gezet. Voor de zondeval was de mens een geestelijk mens (aangestuurd door de menselijke geest), na de zondeval een vleeselijk mens (aangestuurd door het vlees met zijn zondige neigingen).

3.3.4. Zonde en schuld

Zondeschild vanaf de geboorte?

De Bijbel maakt het overduidelijk dat elk mens op zijn eigen zonden wordt aangesproken en niet op die van zijn voorgelacht:

"De vaders mogen niet ter dood gebracht worden om de kinderen, en de kinderen mogen niet ter dood gebracht worden om de vaders. Ieder zal alleen om zijn eigen zonde ter dood gebracht worden." (Deuteronomium 24:16, HSV2010)

Jij en ik kunnen dus niet schuldig vanwege onze voorouders en we zijn dus niet geboren met een zondeschild. Wel leert de Bijbel dat de slechte invloed van zondige ouders in het nageslacht kan doorwerken:

"Want Ik, de HERE, uw God, ben een na-ijverig God, die de ongerechtigheid der vaders bezoek aan de kinderen, aan het derde en aan het vierde geslacht van hen die Mij haten..." (Exodus 20:5, NBG1951)

Daarbij gaat het echter niet om een overgedragen zondeschild, maar om het ondergaan van de schadelijke GEVOLGEN van de zonden van de ouders voor het nageslacht. Bedenk bijvoorbeeld maar aan de uitwerking van drankverslaving of echtscheiding van ouders op hun nageslacht. En bovenal de erfenis van de zondeval, waardoor we weerloos zijn tegen de zonde.

Zonde leidt tot schuld

Er is een verschil tussen zonde en schuld, hoewel de begrippen vaak door elkaar gebruikt worden. Schuld is een verplichting tot genoegdoening, een verantwoordelijkheid om goed te maken wat je verkeerd gedaan hebt. Schuld is dus het gevolg van zonden, tenzij er een gegronde reden is waarom die zonde niet wordt toegerekend. Er is verschil tussen niet toerekenbare en wel toerekenbare zonde. Als bijvoorbeeld een kind van anderhalf jaar al spelend een vaas omgooit, dan doet hij zonde, want hij heeft een bezitting van zijn ouders vernield en dat is gewoon fout. Maar zal hem die zonde aangerekend worden? Als het goed is niet, want zo'n klein kind heeft nog niet het vermogen om altijd voorzichtig te zijn. Hij kan ook de regels van goed en slecht gedrag nog niet goed begrijpen en opvolgen. Als een tiener hetzelfde doet in een kwade bui als een soort protest tegenover zijn ouders, is die zelfde zonde wel toerekenbaar en is hij schuldig. Afhankelijk van de omstandigheden zijn er dus zonden die NIET worden toegerekend en er zijn zonden die WEL worden toegerekend.

Zonden die niet worden toegerekend

Een belangrijke verzachtende omstandigheid is de mate waarin iemands geweten is ontwikkeld, zoals bij onvolwassen kinderen of bij mensen met een verstandelijke handicap. Bij psychisch gezonde kinderen ontwikkelt zich het geweten pas na een aantal jaren. Ik geloof dat degenen, die nog niet 'tot de jaren des onderscheids' zijn gekomen naar Gods maatstaven, ook niet schuldig verklaard worden vanwege hun overtredingen van Gods leefregels. In de joodse traditie geldt dat kinderen jonger dan dertien jaar niet verantwoordelijk worden gehouden voor hun daden, maar hun vader. Nadat ze Bar Mitswa hebben meegemaakt, worden ze zelf verantwoordelijk geacht voor hun daden. Deze traditie bevestigt de bovengenoemde grondgedachte.

Ook het al of niet kennen van God wil ofwel Gods levenswet speelt daarbij een rol. Jezus zei eens tegen zijn tegenstanders onder de joodse leiders:

"'Was u maar blind,' zei Jezus, 'dan zou u zonder zonde zijn. Maar u beweert dat u kunt zien, en dus blijft uw zonde.'" (Johannes 9:41, NBV2004)

Zonden zijn dus pas toerekenbaar als er voldoende kennis is van goed en kwaad. De volgende Bijbelgedeelten zeggen daar ook iets over:

"Wie dan weet goed te doen, en het niet doet, voor hem is het zonde." (Jakobus 4:17, HSV2010)

"... zonder wet is er ook geen overtreding." (Romeinen 4:15, NBV2004)

Iemand doet dus toerekenbare zonden wanneer hij:

1. een voldoende ontwikkelend geweten heeft en
2. weet wat men behoort te doen en wat wel en niet mag.

God kent onze worsteling met de zonde

God weet natuurlijk heel goed dat we als mensen allemaal geneigd zijn om te zondigen. Daar zal God terdege rekening mee houden, op welke manier dan ook. Maar toch, we weten heel goed dat we allemaal zonden hebben gedaan, waarvoor we geen enkel geldig excuus kunnen aandragen. Er blijven dus genoeg toerekenbare zonden over, waardoor we schuldig zijn tegenover God en waardoor we het voorwerp zijn geworden van Gods gerechtvaardigde toorn. Daarom zegt de Bijbel:

"Allen zijn afgeweken, tezamen ontaard, er is niemand die goed doet, zelfs niet één." (Psalm 53:4, NBG1951)

Er zijn geen uitzonderingen, zodat niemand kan beweren dat hij nooit gezondigd heeft.

"Als wij zeggen dat wij geen zonde hebben, misleiden wij onszelf en is de waarheid niet in ons." (1 Johannes 1:8, HSV2010)

Alle mensen zullen na het einde van hun aardse leven door God worden beoordeeld en hun bestemming in het hiernamaals hangt af van hun daden tijdens hun leven op aarde:

"Iedereen die het slechte doet wacht leed en ellende ... Iedereen die het goede doet wacht glorie, eer en vrede ..." (Romeinen 2:9-10, NBV2004)

Zoals gezegd worden we niet beoordeeld op grond van wat we niet kunnen weten, maar op grond van wat wij wel weten. Joden en christenen weten vanuit Gods Woord welk gedrag God van hen verwacht. Veel andere mensen hebben daar geen weet van, maar kunnen met hun geweten vaak heel goed het verschil tussen goed en kwaad onderscheiden:

"Wanneer namelijk heidenen, die de wet niet hebben, de wet van nature naleven, dan zijn ze zichzelf tot wet, ook al hebben ze hem niet. Ze bewijzen door hun daden dat wat de wet eist in hun hart geschreven staat; en hun geweten bevestigt dit..." (Romeinen 2:14-15, NBV2004)

Ieder mens wordt beoordeeld op grond van wat hij gedaan heeft met de kennis die hij heeft. En geen mens voldoet aan de maatstaven van zijn eigen geweten, laat staan aan de maatstaven van Gods levenswet.

Vergeving

Zo hebben we allemaal als het ware onze eigen zondeval meegemaakt en zijn we schuldig geworden voor God, tenzij ...

"... Welzalig is hij van wie de overtreding vergeven, van wie de zonde bedekt is. Welzalig de mens wie de HEERE de ongerechtigheid niet toerekent..." (Psalm 32:1-2, HSV2010)

Jezus, de Zoon van God is naar de aarde gekomen om die vergeving mogelijk te maken, als we de weg volgen van bekering en wedergeboorte. Wie Hem aanneemt als Verlosser en zijn leven aan Hem onderwerpt in liefdevolle toewijding kan nu op aarde al leven als een verlost mens, bevrijd van zijn zondelast zodat hij als gerechtvaardigd mens verder kan leven.

3.3.5. Straf op de zonde

Schuldvereffening door straf

Gods rechtvaardigheid is een van de belangrijkste pijlers onder de troon van God.

"uw troon rust op recht en gerechtigheid ..." (Psalm 89:15, NBV2004)

Zonder die pijler zou Gods schepping niet kunnen bestaan en daarom moet het recht gehandhaafd worden. Mensen die onrecht plegen, die God en zijn medemens niet geven waar zij recht op hebben, bouwen een zondeschild op die vereffend moet worden. Dit principe vindt overal in de wereld plaats om orde en gezag te handhaven waardoor een samenleving goed kan blijven functioneren. Waar het kwade niet meer gecorrigeerd wordt, waar schuldige mensen niet meer worden gestraft, ontstaat een grote chaos, waar iedereen onder lijdt. Dat geldt in gezinnen, in de maatschappij en eigenlijk overal waar mensen met elkaar omgaan. Zo ook in Gods beleid ten opzichte van mensen.

Schuldvereffening door straf heeft een aantal positieve uitwerkingen:

1. Door ongerechtigheid worden rechten geschonden: meestal zowel het recht van God op respectvolle gehoorzaamheid en het recht van medemens op respect en een rechtvaardige behandeling. Door straf wordt die schuld vereffend waardoor de relaties gezuiverd worden.
2. Door straf kan de overtreder tot inkeer komen en zijn leven beteren, waardoor meer ongerechtigheid wordt voorkomen. Daardoor ontwikkelt de persoon zich tot een beter mens en dat is goed voor hemzelf en zijn omgeving.
3. Door bestraffing wordt een voorbeeld gesteld voor anderen om te voorkomen dat zij het slechte voorbeeld volgen.

Fysieke strafmaatregelen (Oude Testament)

Onder het Oude Verbond voerde God dikwijls een lik-op-stuk beleid ten opzichte van begane zonden. Voor onopzettelijke zonden dienden zond- en schuldoffers te worden gebracht om de schuld te

vereffenen. Bij opzettelijke zonden ontvingen mensen of groepen mensen bepaalde fysieke strafmaatregelen. In het ergste geval werden zij gedood vanwege grove overtredingen. God straft nooit uit onbeheerste wraakzucht of vergeldingsdrang, zoals dat onder de mensen zo vaak is gebeurd. Het heeft altijd een positieve uitwerking:

Bij het lezen van Gods strafgerichten in het Oude Testament blijven we wel met enorme vragen zitten, zoals:

- Waarom heeft God met de zondvloed bijna de hele mensheid uitgeroeid?
- Waarom heeft God het volk Israël de opdracht gegeven om de volken in Kanaän uit te roeien zodat ze er zelf konden gaan wonen? Tegenwoordig noemen we dat genocide en zonde tegen de mens(elijk)heid.
- Welk positief effect hebben deze strafmaatregelen gehad op de betrokken mensen?

Hierbij moeten we een heel belangrijk ding niet vergeten: een mens leeft niet alleen op de aarde, maar heeft ook een eeuwigheid voor zich waarin hij de vruchten plukt van zijn leven op aarde. Voor al die mensen die zijn omgekomen bij zulke strafgerichten geldt dat daardoor een zekere schuldvereffening heeft plaatsgevonden. Ze gaan dus met minder schuld de eeuwigheid in. Zij hebben zowel een strafgericht moeten meemaken waardoor ze VROEGTIJDIG stierven, en het sterven zelf, dat het loon op de zonde is voor alle mensen. Bovendien zijn zij door hun vroegtijdige dood met een kleinere schuldenlast gestorven dan wanneer ze met dezelfde zondige levensstijl hadden doorgeleefd. Mogelijk gingen deze mensen door dit alles met een 'schone lei' de eeuwigheid in. Is dat niet een duidelijke vorm van genade? God bekijkt de dingen vanuit een eeuwigheidsperspectief. Omdat God een liefdevol en genadig karakter heeft, mogen we er op vertrouwen dat zelfs zijn strafgerichten een positieve uitwerking hebben, altijd en voor iedere betrokkene.

Fysieke strafmaatregelen (Nieuwe Testament)

Onder het Nieuwe Verbond zien we dat God zelden een lik-op-stuk beleid voert met betrekking tot de zonde. Jezus heeft in zijn onderwijs immers benadrukt dat ieder mens pas aan het einde van zijn aardse leven verantwoording moet afleggen voor zijn daden. Een voorbeeld waarbij God wel onmiddellijk fysieke strafmaatregelen toepaste was de dood van Ananias en Saffira (Handelingen 5:1-11) omdat zij God en de gemeente hadden bedrogen. Iedereen was geschokt, maar het had ook een krachtige uitwerking. Na die gebeurtenis was er namelijk grote kracht onder de gelovigen.

"En door de handen der apostelen geschiedden vele tekenen en wonderen onder het volk; en zij waren allen eendrachtig bijeen in de zuilengang van Salomo. Doch van de anderen durfde niemand zich bij hen aansluiten, maar het volk stelde hen hoog. En des te meer werden er toegevoegd, die de Here geloofden, tal van mannen zowel as vrouwen ..."
(Handelingen 5:12-14, NBG1951)

Door deze strafmaatregel werd recht gedaan aan Gods heiligheid en daardoor groeide het ontzag van de mensen voor Gods heiligheid. Mensen durfden zich niet bij de gemeente aan te sluiten maar God voegde toe. Dit bleek een uiterst gezonde 'vreze des Heren' te zijn.

Universele straf op de zonde

De hele mensheid heeft te lijden onder de zware gevolgen van de zondeval:

- We leven op een gedegenereerde aarde, onder te tirannieke regering van de satan, die in de Bijbel de god van deze eeuw wordt genoemd (2 Korintiërs 4:4).
- Daardoor is er een geestelijk klimaat waar zondigen normaal is en zonden hebben veel lijden tot gevolg.
- Er zijn tal van ziekten en allerlei zwakheden onder de mensen. Te veel mensen sterven daardoor op een te jonge leeftijd.
- Er is veel onrecht in de wereld, armoede, honger, geloofsvervolging, onderdrukking, criminaliteit, geweld en oorlog. Mensen die hier onder te lijden hebben, hebben soms geen leven.
- Daarnaast is de aarde een onveilige plaats geworden waar mensen (zonder hun schuld) getroffen kunnen worden door natuurgeweld.

Al dit soort zaken bij elkaar zouden we met recht fysieke strafmaatregelen kunnen noemen. Ik weet niet in hoeverre deze compenseren voor onze eigen zondeschild. Want het zijn niet alleen anderen die ons iets aandoen; anderen lijden ook door wat wij hen aandoen of waarin we nalatig zijn. Zondebesef behoort ons ertoe te brengen God te zoeken om een oplossing van Hem te verwachten.

Tenslotte is er de ultieme fysieke straf voor alle aardbewoners:

"Het loon van de zonde is de dood ..." (Romeinen 6:23, NBV2004)

De dood is een gevreesde vijand voor ieder mens:

"En de laatste vijand die uitgeschakeld wordt, is de dood." (1 Korintiërs 15:26, WV1995)

Maar elke ware gelovige kan zekerheid hebben over het feit dat hij na zijn sterven eeuwig zal leven. Jezus zei tegen Maria bij het graf van haar broer Lazarus:

"... 'Ik ben de opstanding en het leven. Wie in mij gelooft zal leven, ook wanneer hij sterft en ieder die leeft en in mij gelooft zal nooit sterven ...'" (Johannes 11:25-26, NBV2004)

Maar de dood blijft een onderdeel van de schuldvereffening voor elk mens. Het is een collectieve strafmaatregel voor de collectieve zondeschild die de totale mensheid heeft tegenover haar Schepper. Deze straf is van toepassing op alle mensen, inclusief de gelovigen. Voor gelovigen is dit de enige straf die overblijft omdat Jezus voor alle andere straf is gestorven.

Zie ook onderwerp 'Straf in het hiernamaals' in hoofdstuk 'Hiernamaals'.

3.3.6. Waarom toelating van zonde?

Dit is een kernvraag over het begrip 'zonde'. Ik geloof dat iedereen, die nadenkt over de geestelijke dingen, deze vraag wel eens gesteld heeft. Wie anders kan deze vraag beantwoorden dan God zelf? Het gaat immers om Gods diepste beweegredenen om ons als mensen te scheppen zoals we zijn en om zijn beleid bij het omgaan met de mensen. Ik beschouw het als een van de geheimen die in God verborgen zijn. Omdat we deze vraag niet goed kunnen beantwoorden, kunnen we ook het totale vraagstuk van de zonde niet doorgronden, hooguit voor een deel.

Hoge maatstaf

Het is heel belangrijk in te zien dat God een ongekend hoogstaand plan met de mensen heeft. We zijn geschapen als Gods evenbeeld met als doel 'als God' te zijn, kinderen en erfgenamen van God, mederegeerders over heel de schepping.

"Toch hebt Gij hem bijna goddelijk gemaakt, en hem met heerlijkheid en luister gekroond." (Psalm 8:6, NBG1951)

God heeft de mens met bijna onbeperkte mogelijkheden geschapen zodat hij ook daadwerkelijk in staat is dit hoge doel te bereiken. Maar de voorwaarde is wel een volkomen, vrijwillig gekozen afhankelijkheid aan God. Daarom is Gods eis voor de mens even hoog als de eis die Hij aan zichzelf stelt:

"... Wees heilig, want Ik ben heilig." (1 Petrus 1:16, HSV2010)

Het komt erop neer dat God volmaakte heiligheid van de mens verwacht, vooral in morele zin. Met minder neemt God geen genoegen om ons te laten kwalificeren voor die immens hoge roeping.

Als we dit niet begrijpen zullen we ons misschien ergeren aan het feit dat God de lat zo hoog legt. Toch weten we genoeg over God om te weten dat Hij niet onredelijk is. Om toch dit hoge doel te bereiken is het noodzakelijk dat Gods leven in ons is. Het verkrijgen van dat goddelijke leven is geen automatisme, maar het vereist een vrijwillige keuze van afhankelijkheid en toewijding ten opzichte van de Schepper. In het paradijs bood God dit goddelijke leven aan de mens aan door middel van de

levensboom. Adam en Eva kozen voor onafhankelijkheid van God. Daarna zijn alle afstammelingen van Adam en Eva op een soortgelijke manier in zonde gevallen.

Eigen wil

God heeft ons als mensen gemaakt met een eigen vrije wil en een keuzemogelijkheid om voor of tegen Hem te kiezen. Die vrijheid is een kostbaar geschenk, maar er kleeft een risico aan omdat het kiezen tegen God zulke ernstige consequenties heeft. Buiten God is immers geen leven mogelijk en dan blijft de dood over als enig alternatief. God heeft in zijn wijsheid het risico geaccepteerd dat mensen tegen Hem zouden kiezen.

Mogelijk is God er zelfs vanuit gegaan dat de mens zou gaan zondigen OMDAT Hij hem een vrije wil had gegeven, maar dat weet ik niet zeker. Zou de mens alleen via de weg van de zonde met al haar vreselijke gevolgen kunnen leren zichzelf in vrijwillige, liefdevolle toewijding aan God te onderwerpen? Ik weet het niet. Dat beschouw ik als een onderdeel van het mysterie van de zonde.

Voor ons bestwil

"Zal hij, die zijn eigen Zoon niet heeft gespaard, maar hem omwille van ons allen heeft prijsgegeven, ons met hem niet alles schenken?" (Romeinen 8:32, NBV2004)

Doordat God door het offer van Jezus heeft bewezen letterlijk ALLES voor de mensen over te hebben, kunnen we er op vertrouwen dat het toelaten van de mogelijkheid om te zondigen uiteindelijk voor ons bestwil is. Als dat niet zo was, zou God niet volkomen liefdevol zijn, en dat komt niet overeen met zijn karakter, zoals dat in de Bijbel is geopenbaard. Dus, of we het allemaal begrijpen of niet, we mogen rustig aanvaarden dat Gods plan volmaakt is (Psalm 18:31) en dat Hij geen fouten heeft gemaakt. Ook de mogelijkheid van zondigen valt daar onder.

Is God schuldig?

God heeft de mogelijkheid tot zondigen in zijn schepping toegelaten en wellicht zal die mogelijkheid er tot in eeuwigheid blijven. Ik geloof niet dat God ooit onze eigen wil en keuzevrijheid zal afnemen, waardoor Hij ooit marionetten of veredelde robots van ons zou maken.

Is God dan zelf schuldig aan al de ellende die als gevolg van de zonde in de wereld is ontstaan? Sommige mensen zouden God wel voor het gerecht willen slepen en Hem beschuldigen van ondeugdelijk scheppingswerk en wanbeheer over de schepping. Zo'n rechtszaak is onnodig want ... die heeft ruim 2000 jaar geleden al plaatsgevonden! De heilige, rechtvaardige God heeft ALLE schuld van de hele mensheid op zich genomen en zichzelf schuldig verklaard. Het vonnis is ook al uitgevoerd toen Jezus (=God zelf) aan het kruis is gestorven om als onschuldige de plaats in te nemen van de schuldige mensheid. Alle schuld van alle ellende in de wereld is op de schouders van Jezus gelegd en Hij heeft de straf gedragen, totdat Hij aan het kruis uitriep: "Het is volbracht." Einde schuld! Er is dan ook geen enkele grond om God te beschuldigen van tekortkomingen. Elke aanklacht is bij voorbaat ongeldig omdat er genoegdoening is betaald.

Gods heilsplan is wonderlijk en geniaal, nooit geheel te doorgronden. Maar wát we ervan begrijpen brengt ons tot verbazing en tot de aanbidding van onze oneindig heilige en liefdevolle God. Hij alleen is waardig om de Heerser te zijn van alles wat bestaat. God heeft recht op al onze liefde en toewijding.

Oplossing

Als we nadenken over de zonde, dan komen we er niet helemaal uit. Je kunt het vanuit verschillende kanten benaderen. Het is niet van levensbelang om het naadje van de kous te weten over dit onderwerp. Het is vele malen belangrijker dat we weten dat er een oplossing is voor het zondeprobleem en dat Jezus de Zoon van God de oplossing heeft gerealiseerd. Wie Jezus in geloof aanneemt als Verlosser en de Heer van zijn leven, zal verlost zijn van zijn zondesschuld en is in Gods ogen een rechtvaardige geworden.

Zie daarover onderwerp 'Rechtvaardigmaking' in hoofdstuk 'Wedergeboorte'.

3.3.7. Weg naar volmaaktheid

Dit is een overzicht van de verschillende tijdperken waarin de mens heeft geleefd en zal leven. In al die tijdperken blijkt de mensheid zich tegen God te keren totdat het Laatste Oordeel en definitieve scheiding maakt tussen goed en kwaad.

Vijf maal gefaald

Als we de balans opmaken, dan zien we dat de mensheid door alle eeuwen heen teleurstellend slecht heeft gereageerd op Gods goedheid. In alle tijdperken hebben de mensen bewezen opstandig te willen zijn tegenover God door te zondigen tegen zijn wil en door nauwelijks of helemaal niet willen te leven naar Gods heilige roeping:

- 1. Paradijs** - God schiep de aarde en de mensheid. In het paradijs waren de condities optimaal. Adam en Eva wandelden met God en hadden alles wat hun hart kon begeren. Toch kozen zij ervoor om onafhankelijk van God te worden en door ongehoorzaamheid het opstandige voorbeeld van de satan te volgen. Adam en Eva hebben hun roeping verzaakt en werden uit het paradijs verdreven.
- 2. Voor de zondvloed** - God gaf de mensen alle vrijheid om zelf te bepalen hoe ze wilden leven. Ze kregen alle ruimte om zichzelf te ontwikkelen en hoge leeftijden te bereiken. Er waren voor zover we weten geen goddelijke leefregels, dus ze mochten min of meer zelf hun normen stellen. Want elk mens heeft een aangeboren besef van goed en kwaad. Het gevolg was dat de aarde zo vol was van grove geweldpleging dat het geen leven meer was. Ook waren er zo weinig mensen die God trouw dienden dat alleen door de zondvloed de mensheid nog de mogelijkheid had tot voortbestaan. Alleen de familie van Noach werd door Gods leiding en hulp gered en overleefde de zondvloed. De wereldbevolking breidde zich vervolgens weer uit.
- 3. Voor Christus** - God sloot een verbond met Abraham, vervolgens in definitieve vorm met het volk Israël en gaf hen uitgebreide leefregels. God beloofde en gaf veel voorspoed en zegen als zij God zouden liefhebben door volgens zijn leefregels te leven. Israël heeft Gods leefregels zwaar overtreden, zich overgegeven aan zondige levenspraktijken en afgoderij. Ballingschap was de enige manier om het volk van de totale ondergang te redden. Israël heeft weinig terecht gebracht van haar roeping.
- 4. Na Christus** - Jezus kwam naar de wereld en bracht het Koninkrijk van de Hemel en het 'Nieuwe Verbond', dat werd gesloten met mensen die via de weg van bekering en wedergeboorte werden bevrijd van de overheersing van de zonde. Jezus wees hen op de levenswet van de liefde, vooral gericht op het dienen van God vanuit het hart en de verbondenheid met Hem. Door de komst van de Heilige Geest waren de mogelijkheden van de gelovigen in feite grenzeloos. En toch, de Kerk heeft in de loop der eeuwen haar roeping om van Jezus te getuigen meer niet dan wel serieus genomen. Ook binnen de Kerk zijn alle denkbare zonden en misstanden voorgekomen.
- 5. Messiaans Vrederijk** - Vervolgens zal Gods Zoon naar de aarde terugkeren om de wereldheerschappij op zich te nemen. Nu zou iedereen heel concreet kunnen zien dat een samenleving met koning Jezus aan het hoofd tot het hoogst mogelijke welzijn zou bieden. En toch, als het uiteindelijk op kiezen aankomt, zullen er nog massa's mensen zijn die zich laten verleiden tot een opstand tegen de beste Koning die ooit op aarde zal hebben geregeerd.

Zie ook onderwerp 'Geschiedenis van Gods Koninkrijk' in hoofdstuk 'Gods Koninkrijk'.

Geen verontschuldiging - een eeuwige les

Geen mens kan zijn zonden verontschuldigen door te beweren dat zijn levensomstandigheden of de satan of Gods leefregels verantwoordelijk waren voor zijn verkeerde daden. Niemand kan God aan-

klagen door te beweren dat Hij de mens niet voldoende kansen heeft gegeven om zichzelf te bewijzen. God heeft de mensheid op vijf verschillende manieren 'uitgetest' om tot in eeuwigheid duidelijk te maken dat de mens niet uit zichzelf, maar alleen in verbondenheid met God tot iets goeds kan komen. Zonder die verbondenheid met God gaat het gegarandeerd fout. Geen mens blijkt verstandig genoeg om zelfstandig en voortdurend het goede te doen.

Onder alle denkbare omstandigheden hebben de mensen getoond dat ze hun eigen baas willen zijn en tegen Gods heerschappij over hun leven in opstand komen. Maar onder al die verschillende omstandigheden zullen er ook mensen zijn geweest die Gods uitgestoken hand hebben aangegrepen en het leven hebben ontvangen van God die genadig is.

Conclusie

Wie later op de Nieuwe Aarde mag leven weet één ding heel zeker:

- Zonde maakt alles stuk en leidt alleen maar tot dood en ellende.
- Er is alleen leven in verbondenheid met God en in afhankelijkheid met Hem.
- Alleen daarin vindt de mens zijn volmaakte vrede. En dat willen we voor geen prijs verliezen.

3.4. Voortijd

De moord van Kaïn op zijn broer Abel was de aanzet tot het ontstaan van twee groepen mensen: degenen die rekening hielden met God en degenen die God vaarwel hadden gezegd. De bekendste uitzonderingen waren Henoch en later Noach, die de ark bouwde waardoor zijn familie en de dieren, die God aan boord liet komen, gered werden.

3.4.1. Kaïn en Abel

3.4.2. Broedermoord

3.4.3. Kaïn en zijn nageslacht

3.4.4. Henoch

3.4.5. Gewelddadige reuzen

3.4.6. Noach en de ark

3.4.7. Waarom een zondvloed?

3.4.8. Zondvloed

3.4.1. Kaïn en Abel

Kaïn en Abel: twee denkwijzen

De geschiedenis van Kaïn en Abel is een duidelijke illustratie van de manier waarop de zonde is voortgewoekerd in het menselijke geslacht. De Bijbel maakt ons keer op keer duidelijk dat ogenschijnlijk kleine zonden gemakkelijk kunnen uitgroeien tot grote zonden en uiteindelijk tot de dood leiden, tenzij God tussenbeide komt.

Adam en Eva hebben gedurende hun lange leven waarschijnlijk heel wat kinderen gekregen, zowel zonen als dochters. Kaïn was hun oudste zoon. Mogelijk was Abel de tweede, maar helemaal zeker is dat niet.

"De man had gemeenschap met zijn vrouw Eva, zij werd zwanger en kreeg een zoon, Kaïn. 'Met hulp van de Heer,' zei ze, 'heb ik een zoon ter wereld gebracht.' Daarna kreeg ze nog een zoon, Abel, de broer van Kaïn. Abel werd schaapherder en Kaïn landbouwer."
(Genesis 4:1, GNB1996)

Deze beide mannen vertegenwoordigden twee verschillende denkwijzen en handelwijzen, die zich ontwikkelden tot twee levensprincipes die lijnrecht tegenover elkaar stonden:

1. Abel: het leven in toegewijde afhankelijkheid van God (geloof)
2. Kaïn: het leven in onverschillige onafhankelijkheid van God (lege godsdienstigheid)

"En het gebeurde na verloop van dagen dat Kaïn van de opbrengst van de aardbodem aan de HEERE een offer bracht." (Genesis 4:3, HSV2010)

Kaïn en Abel waren gewend om God een offer te brengen. Zij deden dit 'na verloop van dagen'; in de grondtekst staat letterlijk 'aan het eind van de dagen' en dat geeft aanleiding tot de gedachte aan offers op vaste tijden. Er werden offers gebracht om de relatie met de Schepper te onderhouden.

Offer van Kaïn

Als eerste wordt Kaïn genoemd, want hij was de oudste van de twee broers. Daar kwam hij aan met zijn bosje uien of wat hij maar had meegepakt van de landbouwproducten die hij geogst had uit de aarde, die door God vervloekt was. Uit zijn offer is af te leiden dat hij niet erg zijn best deed om God het allerbeste te geven. Zijn offer was een weerspiegeling van wat er in zijn hart leefde en van de geringe plaats die God daar innam. Hij koos voor het recht om zelf uit te maken wat hij wilde doen, maar wilde toch wel een beetje godsdienstig blijven om God tevreden te stellen.

Kaïn begreep niets van de noodzaak van een bloedoffer en zag niet de noodzaak tot vergeving van zonden en het onderhouden van een goede relatie met God. En toewijding was er al helemaal niet, zoals uit alles blijkt. Kaïn is het beeld van de naamchristen die best wel bereid is kerkelijke activiteiten uit te voeren, maar in diepste wezen zelf de dienst wil uitmaken in zijn leven en geen innige verbondenheid met God heeft. Kaïn bood God alleen de resultaten van zijn eigen inspanningen aan. Daarmee liet hij zien dat hij geen begrip had van de geestelijke dingen. God haf hem door en wees het offer af. En Kaïn wist het...

"... op Kaïn en op zijn offer sloeg Hij geen acht." (Genesis 4:5, HSV2010)

Offer van Abel

"Ook Abel bracht een offer, van de eerstgeborenen van zijn kleinvee en van hun vet..."
(Genesis 4:4, HSV2010)

Abel had begrepen dat een bloedoffer nodig was om verzoening met God te bewerkstelligen. Abel gaf 'een van de eerstgeborenen van zijn kleinvee', hij had het beste uitgezocht om aan God te geven. Ook de toevoeging 'en van hun vet' getuigt ervan dat hij het allerbeste aan God wilde geven.

Een dierenoffer laat een offeraar niet onbewogen. Het zien sterven van een dier laat zien hoe ernstig de gevolgen van de zonde zijn: een onschuldig dier moet boeten voor de zonden van een mens...

"Door zijn geloof heeft Abel God een offer gebracht dat beter was dan dat van Kaïn. Om zijn geloof verklaarde God hem rechtvaardig en aanvaardde hij zijn gaven..."
(Hebreeën 11:4, GNB1996)

Geloof van Abel

Abel werd niet een rechtvaardig man omdat hij zo'n mooi offer bracht, maar vanwege zijn geloof in God dat eruit sprak. Dat offer was een uiting van zondebesef, afhankelijkheid, eerbied en aanbidding. Bij het brengen van offers gaat het dus in de eerste plaats om de houding van het hart. Er is maar één houding van het hart waarmee een mens 'overkomt' bij God: die van geloof. Geloof omschrijf ik het liefst met het noemen van vier aspecten, zoals we dat vaker in 'Herscheping' tegenkomen:

zielsaspect	geloofsaspect	innerlijke houding
verstand	geloofs zekerheid	- accepteren wat God zegt als waarheid en norm - de noodzaak inzien van zonden belijden
gevoel	geloofsbeleving	- de omgang met God zoeken - je geluk en heil van God verwachten
wil	geloofskracht	- toegewijd zijn aan God - bereid zijn om te doen wat God wil
gedrag	geloofspraktijk	- gerechtigheid doen - God en medemensen liefhebben

Geloofsaspecten

Deze geloofshouding was totaal afwezig bij Kaïn. Abel wist in zijn hart dat God zijn offer had aanvaard. Kaïn wist ook heel duidelijk dat God zijn offer niet accepteerde en dat van Abel wel. Hoe zij beiden dit wisten vermeldt de Bijbel niet. Waarschijnlijk was het een intuïtief weten, omdat God bijna altijd met mensen communiceert via hun intuïtie, hun geestelijke zintuig. Sommige Bijbeluitleggers suggereren dat er mogelijk een zichtbaar teken moet zijn geweest, maar dat is niet meer dan een vermoeden.

3.4.2. Broedermoord

Reactie van Kaïn

Kaïn bemerkte dat zijn offer niet door God werd geaccepteerd en dat van zijn jongere broer Abel wel.

"... maar op Kaïn en zijn offer sloeg Hij geen acht. Toen werd Kaïn zeer toornig en zijn gelaat betrok" (Genesis 4:5, NBG1951)

Deze reactie van Kaïn spreekt boekdelen. In plaats van zich af te vragen wat er mis was gegaan en zich in te spannen om zijn fout te herstellen, werd hij jaloers op zijn broer en boos op God, waardoor hij het nog erger maakte. God zag de gevaarlijke ontwikkeling in Kaïns gedachten en gaf hem een duidelijke waarschuwing:

"En de HEERE zei tegen Kaïn: Waarom bent u in woede ontstoken en waarom heeft u uw hoofd laten zakken? Is het niet zo dat u, als u het goede doet, uw hoofd kunt opheffen? Maar als u niet het goede doet, ligt de zonde aan de deur. Naar u gaat zijn begeerte uit, maar moet over hem heersen." (Genesis 4:6-7, HSV2010)

God probeerde Kaïn duidelijk te maken dat de zonde een gevaarlijke vijand is die mensen in zijn macht probeert te krijgen, maar waar zij zich tegen moeten verzetten. God heeft de mens de macht en de mogelijkheid gegeven om zijn gevoelens te beheersen. Dit wordt in de Bijbelvertaling van 'Het Boek' mooi omschreven:

"Want de zonde ligt op de loer ... Maar als je wilt, kun je hem overwinnen." (Genesis 4:7, HB2008)

Of iemand dat doet is een persoonlijke keuze van de eigen wil. Er ontstaat in zo'n geval een innerlijke tweestrijd tussen:

1. hevige emoties van boosheid en afgunst enerzijds en
2. het verstand dat waarschuwt om geen onbesuisde dingen te doen.

God had Kaïn de hand gereikt en gewezen op het acute gevaar van onbeheerste boosheid. Was Kaïn maar open geweest naar God toe en gezegd: "God, ik ben boos en ik wil het hem betaald zetten. Ik ben bang dat ik mezelf niet kan beheersen" of "God, wat moet ik doen om een offer te brengen wat u wel accepteert?" Dan zou God hem vast verder geholpen hebben. Maar de afstand tussen God en Kaïn was te groot geworden. Er was in zijn hart opstandigheid tegen God gegroeid en Gods gedachten interesseerden hem niet meer.

Broedermoordenaar

Kaïn moest een keuze maken tussen zijn boosheid en zijn gezonde verstand. Hij nam snel een beslissing en dat is altijd het probleem met boze mensen: ze nemen niet de tijd om hun gezonde verstand te gebruiken. Kaïn wil niet over zijn hartstichten heersen, maar wel over zijn broer. Hij liet zich verder opjagen door zijn boosheid en toen kwam de zonde om de hoek, zoals God hem had uitgelegd. Onbeleden zonden groeien uit tot een kruitvat van kwaad in een mensenhart, dat tot een vreselijke explosie kan komen.

"Kaïn zei tegen zijn broer: 'Laten we het veld ingaan'. Toen ze daar waren viel hij zijn broer aan en sloeg hem dood." (Genesis 4:8, NBV2004)

Kaïn kwam tot de ergste daad die onder die omstandigheden te bedenken is: doodslag. Het volgende Bijbelgedeelte laat zien dat er meer aan de hand moet zijn geweest met Kaïn dan alleen een verkeerde manier van offeren. Hij had gekozen voor een zondige levensstijl en zodoende stond hij open vooral alles wat de satan hem influisterde, terwijl Abel rekening wilde houden met God. Vanwege hun verschillende instelling hadden Kaïn en Abel vast meerdere keren ruzie gemaakt en was hun offer de druppel die de emmer deed overlopen. Zo gaat het vaak met opgestapelde boosheid die niet goed wordt verwerkt. Er is dan maar weinig nodig om een uitbarsting te veroorzaken met een grote kans op ongelukken...

"Want dit is de boodschap die u vanaf het begin gehoord hebt, dat wij elkaar moeten liefhebben; niet zoals Kaïn: hij was uit de boze en sloeg zijn broer dood. En waarom sloeg hij hem dood? Omdat zijn werken slecht waren en die van zijn broer rechtvaardig." (1 Johannes 3:11-12, HSV2010)

Verantwoording en straf

Na deze afschuwelijke daad riep God Kaïn ter verantwoording:

"... Waar is Abel, uw broer? En hij zei: Ik weet het niet; ben ik de hoeder van mijn broer?" (Genesis 4:9, HSV2010)

Als we Kaïns reactie vergelijken met die van Adam na de zondeval, dan zien we een opmerkelijke verschil. Adam schaamde zich en verborg zich voor God, gedreven door schuldbesef. Kaïn reageerde onverschillig als een man die zelf bepaalt wat goed of slecht is. Hij voelde zich niet verantwoordelijk voor zijn gedrag en zeker niet voor zijn medemens. Maar God stelde hem wel verantwoordelijk. Kaïn was niet tot zonde verleid, maar zondigde welbewust uit eigen vrije keus. Hij piekerde er niet over om zich te vernederen voor God. Bovendien was zijn hart zo gevoelloos geworden door bitterheid en wrok dat zelfs de dood van zijn broer hem niet leek te raken.

"En Hij zei: Wat hebt u gedaan? Er is een stem van het bloed van uw broer, dat van de aardbodem tot Mij roept." (Genesis 4:10, HSV2010)

Een daad van broedermoord vereist dat er recht wordt gedaan door vergelding. God vervloekte Kaïn (dat is nogal wat!) en zond hem weg, ver bij zijn familie vandaan.

"... Daarom: vervloekt ben jij! Ga weg van deze plek, waar de aarde haar mond heeft open-gesperd om het bloed van je broer te ontvangen, het bloed dat jij vergoten hebt ... Dolend en dwalend zul je over de aarde gaan." (Genesis 4:11-12, NBV2004)

Kaïn viel nog dieper dan Adam en Eva. Adam en Eva hadden in de eerste plaats voor zichzelf gekozen en indirect ook tegen God. Kaïn ging nadrukkelijk tegen God in en voerde een verschrikkelijke daad uit. Hij werd daardoor de eerste misdadiger van alle mensen, een twijfelachtige eer...

Kaïn beseftte dat hij voortaan helemaal op zichzelf aangewezen zou zijn: zonder God, zonder hoop, zonder sympathie van mensen. Hij toonde geen berouw, maar hij beklagde zich bij God dat hij een te strenge straf had gekregen. Zijn gezonde verstand vertelde hem dat hij de doodstraf verdiende en dat zijn familieleden hem waarschijnlijk zouden willen doden om Abel recht te verschaffen. Wonderlijk genoeg was God zo genadig om Kaïns leven te sparen en zorgde zelfs voor een zekere bescherming tegen eventuele bloedwrekers:

"Maar de Heer beloofde hem: 'Als iemand jou doodt, zal dat zevenmaal aan hem worden gewroken'. En Hij merkte Kaïn met een teken, opdat niemand die hem tegenkwam hem zou doodslaan." (Genesis 4:15, NBV2004)

God zorgde voor een voorziening om de geweldspiraal te doorbreken. Adam en Eva waren uit het paradijs verdreven, Kaïn werd nog verder verdreven, niet alleen bij zijn familie vandaan, maar ook bij God vandaan.

"Toen ging Kaïn bij de Heer vandaan..." (Genesis 4:16, NBV2004)

Zo ging Kaïn de duisternis tegemoet.

Abel als beeld van Jezus

Abel	Jezus
Abel was een herder (Genesis 4:2).	Jezus was de goede Herder (Johannes 10:1-18)
Abel werd zonder reden gehaat (Genesis 4:5-8).	Jezus werd zonder reden gehaat (Johannes 15:25)
Abel werd verafschuwd uit jaloezie (Genesis 4:5-8)	Jezus werd uit nijd overgeleverd en veroordeeld (Matteüs 27:18)
Abel werd gedood door een goddeloze broer (Genesis 4:8)	Jezus werd gedood door goddeloze mensen (Handelingen 2:23)
Abel bracht God een goed offer (Genesis 4:4).	Jezus offerde zichzelf als een volmaakt offer (Hebreeën 10:7-9; Efeziërs 5:2)
God accepteerde Abels offer (Genesis 4:4)	God accepteerde het offer van zijn Zoon (Hebreeën 10:12; Efeziërs 5:2)

Abel was de eerste martelaar die was gedood vanwege zijn geloof in God. Hij deed het goede en zoiets wekt hevige irritaties op bij mensen die een slechte instelling hebben en daardoor een irrationele haat tegen gelovigen voelen. Zo was het ook met de haat van de joodse leiders tegenover Jezus, die het volgende tegen hen zei:

"Al het onschuldige bloed dat op aarde is vergoten zal jullie worden aangerekend, vanaf het bloed van Abel, de rechtvaardige, tot het bloed van Zecharja, de zoon van Berechja, die jullie vermoord hebben tussen het heiligdom en het brandofferaltaar." (Matteüs 23:35, NBV2004)

De joodse leiders hadden die woorden kennelijk onthouden. Want na de opstanding van Jezus namen ze de apostelen gevangen en zeiden:

"Hebben we u niet ten strengste verboden onderricht te geven met een beroep op deze naam? Toch is Jeruzalem door uw toedoen vol van uw leer; u wilt zeker het bloed van die man op ons laten neerkomen?" (Handelingen 5:28, WV1995)

Hadden ze zelf een tijdje geleden daar niet zelf om gevraagd...? (Matteüs 27:25)

Samenvattend kunnen we zeggen dat het vergieten van onschuldig bloed de ergst denkbare misdaad is en dat onschuldig vergoten bloed om vergelding roept. Daarover lezen we ook in het Bijbelboek Openbaring:

*"... Hij (=God) heeft immers de grote hoer (=antichristelijke machten), die door haar ontucht de wereld in het verderf heeft gestort, veroordeeld en het **bloed** van zijn dienaren op haar gewroken." (Openbaring 19:2, NBV2004)*

3.4.3. Kaïn en zijn nageslacht

Kaïn

We weten niet wanneer de moord op Abel plaatsvond en hoe groot de menselijke familie zich intussen had uitgebreid en verspreid. Adam en Eva hadden toen waarschijnlijk al veel meer kinderen gekregen en zelfs kleinkinderen, die zich ergens anders hadden gevestigd en een bestaan opgebouwd. God had hen immers de opdracht gegeven om de aarde te bevolken (Genesis 1:28). Niet voor niets was Kaïn bang dat hij vijandig gezinde mensen zou tegenkomen als hij ergens anders heen zou gaan.

"Daarna trok Kaïn weg uit de nabijheid van de HEER en vestigde zich in het land Nod, ten oosten van Eden." (Genesis 16, WV1995)

Toen Kaïn moest wegvlugten uit zijn woonplaats nam hij waarschijnlijk zijn vrouw en kinderen mee. Zijn vrouw moet een van zijn naaste familieleden zijn geweest, dat kan natuurlijk niet anders. En de familie van Kaïn zou zich nog verder uitbreiden. In de eerste hoofdstukken van Genesis worden alleen de kinderen genoemd die een opvallende rol hebben gespeeld in de samenleving van toen. Zo komen we bij een van Kaïns zonen: Henoch (voor alle duidelijkheid: NIET degene die verderop in Genesis beschreven wordt als de Henoch die met God wandelde).

"Kaïn had gemeenschap met zijn vrouw, en zij werd zwanger en bracht Henoch ter wereld. Kaïn was toen een stad aan het bouwen en hij noemde die Henoch, naar zijn zoon." (Genesis 4:17, NBV2004)

Kaïn nam afstand van het plattelandleven van zijn familieleden. Hij werd waarschijnlijk de eerste stedenbouwer toen zijn familie zich steeds verder uitbreidde.

Een stad kan in deze geschiedenis (en trouwens ook in veel andere Bijbelse geschiedenissen) gezien worden als een symbool van menselijke macht, van eigen kunnen, van trotse onafhankelijkheid van God, een omgeving waar de zonde zich gemakkelijk kan ontwikkelen.

Lamech & zonen

De nakomelingen van Kaïn waren vast geen lieverdjes. De Bijbel geeft ons een korte anekdote van een achter-achter-achterkleinzoon van Kaïn, die Lamech heette. Deze man was waarschijnlijk een invloedrijk persoon en zeker een gevreesd man binnen het volk van Kaïn. We lezen van hem dat hij twee vrouwen had, Ada en Zilla (Genesis 4:19) waarschijnlijk in afwijking van de norm om als man slechts één vrouw te hebben. Hij deed zijn uiterste best om zijn voorvader Kaïn te overtreffen in gewelddadigheid en was trots op zijn brute macht. Hij schepte erover op tegenover zijn beide vrouwen:

"Ik doodde een man om mijn wond en een jongen om mijn striem! Want Kaïn wordt zevendvoudig gewroken, maar Lamech zeventig maal zeventigmaal." (Genesis 4:23-24, HSV2010)

Iemand doden om een kleinigheid is zo ongeveer het toppunt van asociaal gedrag. Ik denk dat de beide vrouwen zelf ook geen leven hadden met zo'n bruijt in huis! Ze wisten wat er met hen zou gebeuren als ze manlief ook maar één strobreed in de weg zouden leggen...

Deze anekdote staat wellicht in de Bijbel om een bekend principe van de zonde te illustreren: als zonde niet gecorrigeerd wordt, gaat het van kwaad tot erger, net als een kwaadaardige ziekte die uiteindelijk tot de dood leidt.

In Genesis 4:20-22 lezen we dat Lamech drie ondernemende zonen had. Jabal werd de eerste tentmaker en Jubal werd de eerste musicus. Tubal werd de eerste smid die zwaarden kon maken waarmee nog meer moorden gepleegd konden worden. Zo zien we hoe het volk van Kaïn zich vermenigvuldigde, allerlei technische ontwikkelingen meemaakte en zich verder ontwikkelde tot een goddeloze, gewelddadige samenleving.

3.4.4. Henoch

Familietak van Set

"Opnieuw had Adam gemeenschap met zijn vrouw, en zij bracht een zoon ter wereld. Ze noemde hem Set, 'want', zei ze, 'God heeft mij in de plaats van Abel, die door Kaïn is gedood, een ander kind gegeven'. Ook Set kreeg een zoon, die hij Enos noemde. In die tijd begon men de naam van de Heer aan te roepen." (Genesis 4:26, NBV2004)

We weten niet hoeveel zonen en dochters Adam en Eva hebben gehad. Ook weten we niet hoe we de bovenstaande tekst in de tijd moeten plaatsen. In ieder geval ontstond er naast het volk van Kaïn een andere familietak: die van Set. Zie Genesis 5 voor een volledige opsomming van de stamhouders in de lijn van Set tot en met Noach.

De familietak van Set zag hoe die van Kaïn zich ontwikkelde en koos ervoor om zo dicht mogelijk bij God te leven. In de loop der eeuwen bleek de mentaliteit van de Kaïnfamilie de overhand te krijgen, maar gelukkig vertelt de Bijbel ons iets over een zeer opmerkelijke persoon:

Henoch de Godsmann

"De mens die met God wandelt, komt altijd op zijn bestemming aan" (Henrietta Mears)

Hij werd 622 jaar na de schepping van Adam geboren en de periode van zijn leven viel ongeveer in het midden van de periode voorafgaande aan de zondvloed. Hij was een zeer opmerkelijke man, die waarschijnlijk veel invloed heeft gehad op zijn tijdgenoten. Over hem geeft het Oude Testament slechts de volgende informatie:

"Henoch leefde vijfenzestig jaar, en verwekte Methusalach. En Henoch wandelde met God, nadat hij Methusalach verwekt had, driehonderd jaar; en hij verwekte zonen en dochters. Al de dagen van Henoch waren driehonderdvijfenzestig jaar." (Genesis 5:21-23, HSV2010)

Henoch kende God. Zijn naam betekent: kenner, ingewijde. Hij wandelde ook met God en dat betekent enerzijds dat hij de persoonlijk omgang met God kende en anderzijds dat zijn levenswandel was afgestemd op God. Als je samen met iemand wandelt, dan loop je in hetzelfde tempo en ben je op weg naar hetzelfde doel. Het leven van Henoch was geheel op God gericht. Hij was nadrukkelijk een man van geloof: hij wist wat Gods wil was, hij vertrouwde op God, leefde een leven in overgave aan God en leefde naar Gods wil. Die vier aspecten horen altijd bij een echt, levend geloofsleven.

"Door het geloof is Henoch weggenomen zodat hij de dood niet zag, en hij werd niet meer gevonden, want God had hem weggenomen. Want voordat hij werd weggenomen, is van hem getuigd, dat hij Gode welgevallig was geweest." (Hebreeën 11:5, NBG1951)

Henoch was niet alleen een man die een zeer intieme relatie met God had, hij was ook een profeet, die krachtig optrad tegenover de Kaïnfamilie en hun aanhangers:

"Ook over hen heeft Henoeh, de zevende vanaf Adam, geprofeteerd, toen hij zei: Zie, de Heere is gekomen met Zijn tienduizenden heiligen, om over allen het oordeel te vellen en alle goddelozen onder hen terecht te wijzen voor al hun goddeloze daden, die zij op goddeloze wijze bedreven hebben, en voor al de harde woorden die zij, goddeloze zondaars, tegen Hem gesproken hebben." (Judas 14-15, HSV2010)

Deze profetie is letterlijk geciteerd uit hoofdstuk 1:9 van het Boek van Henoeh. Het is niet uitgesloten dat het Boek van Henoeh bij de eerste christenen de waarde bezat van een canoniek werk.

Meer over Henoeh

Het 'Boek des Oprechten' (dat evenmin onderdeel is van de Bijbel, maar waarnaar vanuit de Bijbel wel verwezen wordt) wordt ingegaan op Henoehs leven en zijn lessen aan de mensen over het leven met God. In hoofdstuk drie van dit boek wordt over Henoeh onder meer het volgende geschreven:

"En Henoeh leefde vijf en zestig jaar en hij verwekte Methusalah; en Henoeh wandelde met God, nadat hij Methusalah verwekt had en hij diende de Here, en wendde zich af van al het kwaad dat de mensen bedreven ... En alle kinderen der mensen kwamen bij hem samen, want allen die deze dingen begeerden gingen tot Henoeh, en Henoeh regeerde over de kinderen der mensen naar het woord des Heren, en zij kwamen tot hem en bogen zich voor hem neer en luisterden naar zijn woord. En de Geest van God was op Henoeh, en hij leerde al zijn mensen de wijsheid Gods en zijn wegen, en de kinderen der mensen dienden de Heer al de dagen van Henoeh, en zij kwamen om naar zijn wijsheid te horen."
(Boek des Oprechten 3:1,7-8)

De opname van Henoeh, die verderop in dit boek beschreven wordt, doet denken aan de opname van Elia, zoals beschreven in 2 Koningen 2:11. Beiden worden tijdens een storm in een vurige wagen met vurige paarden naar de hemel gevoerd. Van allebei vermeldt de Bijbel dat hun lichaam niet gevonden werd. De opname van Henoeh vond plaats in het jaar 669 voor de zondvloed, 69 jaar voor de geboorte van Noach. Henoehs leven op aarde werd beëindigd toen hij nog maar een betrekkelijk jonge man van 365 jaar oud was.

Sommige bovengenoemde gegevens zijn afkomstig uit bronnen buiten de Bijbel, die dus niet door iedereen betrouwbaar worden geacht. Niettemin zijn ze naar mijn mening erg aannemelijk en niet strijdig met wat de Bijbel ons aanreikt.

3.4.5. Gewelddadige reuzen

Toename van de wereldbevolking

Voor de zondvloed was er waarschijnlijk een aangenaam, lenteachtig klimaat op de hele aarde, terwijl slechts een klein deel van het aardoppervlak met water bedekt was. De wereld had dus veel meer goed bewoonbare gebieden dan tegenwoordig. Bovendien waren de mensen veel vitaler en leefden ze veel langer dan nu, zodat ze veel kinderen konden krijgen. Daardoor kon de wereldbevolking zich in betrekkelijk korte tijd enorm uitbreiden en zich verspreiden over het hele aardoppervlak. Voorzichtige schattingen voor de tijd van de zondvloed leveren al snel een wereldbevolking van 5-20 miljard op.

Door de hoge leeftijden konden mensen een ongelofelijke hoeveelheid kennis en ervaring opdoen op allerlei gebied. Om een voorbeeld te geven: Noachs vader Lamech was nog een tijdgenoot van Adam! De mensen waren ongetwijfeld volledig op de hoogte van wat Adam en Eva in het paradijs hadden meegemaakt. Het was algemeen bekend wie God was en welk gedrag God van de mensen verwachtte, maar ook van de satan en tot welke levensstijl hij de mensen aanzette.

Gewelddadige wezens

"En het gebeurde, toen de mensen zich op de aardbodem begonnen te vermenigvuldigen en er dochters bij hen geboren werden, dat Gods zonen de dochters van de mensen zagen dat

zij mooi waren, en zij namen zich vrouwen uit allen die zij uitgekozen hadden... In die dagen, en ook daarna, waren er reuzen op de aarde, toen Gods zonen bij de dochters van de mensen waren gekomen en die kinderen voor hen baarden; dit zijn de geweldenaars van oude tijden af, mannen van naam." (Genesis 6:1-2,4, HSV2010)

Volgens de meeste Bijbeluitleggers heeft de term 'Gods zonen' in dit Bijbelgedeelte betrekking op gevallen engelen, demonen dus. Deze gevallen engelen hebben reuzen verwekt bij vrouwen op de aarde, mogelijk een zeer groot aantal. Het Hebreeuwse woord 'nephilim' dat in de grondtekst gebruikt wordt (zie ook Numeri 8:33), betekent letterlijk 'gevallen'. Veel meer details over de 'nephilim' zijn beschreven in het Boek van Henoch, een apocrief boek, dat als zodanig niet algemeen is aanvaard als een volledig betrouwbare bron.

Al deze gegevens bij elkaar laten een beeld zien van een satanisch machtsvertoon op aarde door middel van een groot aantal 'supermensen' die de wereldbevolking tiranniseerden. Ongetwijfeld keerden zij zich vooral tegen degenen die God trouw waren gebleven. Ik geloof dat de periode voorafgaande aan de zondvloed een tijd was van ongekende onderdrukking en vervolging van godvruchtende mensen en een enorme ontplooiing van asociaal, zondig menselijk gedrag. Vandaar dat God zei:

"En de HEERE zag dat de slechtheid van de mens op de aarde groot was, en dat al de gedachtespinstels van zijn hart elke dag alleen maar slecht waren." (Genesis 6:5, HSV2010)

Latere reuzen

De Bijbel spreekt over reuzen die op aarde hebben geleefd zowel voor als na de zondvloed. In alle gevallen worden ze in verband gebracht met gewelddadigheid en/of een agressieve houding tegenover Gods volk. In de tijd van Mozes, bij de verkenning van het land Kanaän werden ze al gesignaleerd:

"Ook zagen wij daar reuzen, Enakieten, die tot de reuzen behoren en wij waren als sprinkhanen in onze ogen en ook in hun ogen." (Numeri 13:33, NBG1951)

De Israëlieten deden het in hun broek van angst toen ze dit hoorden. Door hun ongeloof zouden ze weerloos zijn tegenover de reuzen, net als de mensen in de tijd van Noach. Maar Kaleb vertrouwde op Gods hulp en kracht, waardoor hij wist dat de reuzen nauwelijks een bedreiging vormden omdat God veel machtiger is dan alle duistere machten op de aarde:

"Kaleb, die wilde voorkomen dat het volk zich tegen Mozes zou verzetten, zei: 'We kunnen zonder probleem optrekken en het land in bezit nemen. We kunnen dat volk makkelijk aan.'" (Numeri 13:30, NBV2004)

Het is dus maar vanuit welk perspectief je naar de reuzen kijkt! Veertig jaar later, toen het volk in het beloofde land was aangekomen, vroeg Kaleb aan Jozua of hij het gebied in bezit mocht nemen waar de reuzen woonden. Hij zei:

"... Ik ben nu vijftig jaar oud, maar nog altijd even sterk als op de dag dat Mozes me op verkenning stuurde. Ik ben nog even goed als toen in staat te vechten en het bevel te voeren. Geef me dus dit bergland dat de HEER me indertijd heeft beloofd. U hebt toen toch gehoord dat er Enakieten wonen, in grote en versterkte steden? Als de HEER me maar bijstaat zal ik ze wel meester worden, zoals hij heeft beloofd. Daarom is Hebron het erfdeel van Kaleb, de zoon van Jefunne, de Kenizziet, tot op de huidige dag, omdat hij volkomen trouw gebleven is aan de HEERE, de God van Israël." (Jozua 14:10-12, NBV2004)

Onnodig te zeggen dat Kaleb de reuzen ook inderdaad heeft gedood. Daarmee werd het krachtigste bolwerk van de reuzen veroverd:

"De naam van Hebron was eertijds Kirjat-Arba; deze Arba was onder de Enakieten de grootste man. En het land rustte van de strijd." (Jozua 14:14, NBG1951)

Jozua had met het voltallige leger van de Israëlieten ook al een aantal van deze reuzen verslagen bij de verovering van Kanaän.

"Jozua roeide in die tijd ook de Enakieten uit die in de bergen van Juda woonden, in Hebron, Debir en Anab, en in de bergen van Israël. Hij doodde hen en liet hun steden aan de HEER. Er bleven in het land van Israël geen Enakieten meer over, behalve in Gaza, Gat en Asdod. (Jozua 11:21-22, NBV2004)

Toch doken er ook later weer reuzen op in de Gazastrook, een kustgebied waar de machten van de satan door de eeuwen heen veel macht hebben gehad om het volk van God te bestrijden. En we weten allemaal dat dit vandaag de dag nog steeds gebeurt! De bekendste reus is Goliat (1 Samuël 17) die de Israëlieten deed beven van angst. Maar er was een herdersjongen, David, die dicht bij God leefde en de godslasterlijke uitdaging van de reus aandurfde omdat hij op God vertrouwde. Hij sprak Goliat als volg toe:

"Jij daagt me uit met je zwaard en je lans en je kromzwaard,' antwoordde David, 'maar ik daag jou uit in de naam van de HEER van de hemelse machten, de God van de gelederen van Israël, die jij hebt beschimpt. Maar vandaag zal de HEER je aan mij uitleveren: ik zal je verslaan en je hoofd afhouwen, en ik zal de lijken van de Filistijnen aan de aasgieren en de hyena's ten prooi geven, zodat de hele wereld weet dat Israël een God heeft." (1 Samuël 17:45-47, NBV2004)

Wat een grote woorden van een simpele herdersjongen! Maar iedereen had hem onderschat. Samen met God was hij machtiger dan de sterkste reus. Verderop in de Bijbel komen we nog eenmaal zo'n reus tegen (2 Samuël 21:16), maar daarna niet meer.

Bovendien is het interessant om te noemen dat in oude volksverhalen in alle delen van de wereld verhalen voorkomen over reuzen, die een lichaamslengte hadden van 3-5 meter. Ze worden steeds beschreven als gewelddadige wezens met buitengewone kracht en kennis. Ook in de mythologieën uit de oudheid (bijvoorbeeld de Griekse mythologie) komen we halfgoden tegen, die zijn verwekt door een mens en een god.

3.4.6. Noach en de ark

Noach

Toch was er een man waar God nog op kon rekenen: Noach, de achterkleinzoon van Henoeh. Van hem vertelt de Bijbel het volgende:

"Maar Noach vond genade in de ogen van de HEERE ... Noach was een rechtvaardig, oprecht man onder zijn tijdgenoten. Noach wandelde met God." (Genesis 6:8-9, HSV2010)

Uit het feit alleen Noach en zijn gezin de zondvloed overleefden zouden we kunnen concluderen dat alle andere aardbewoners behoorden tot de onrechtvaardigen. Toch moeten we voorzichtig zijn met zo'n conclusie, want we weten dat niet zeker. De Bijbel zegt niet dat Noach de ENIGE rechtvaardige, hoewel sommige Bijbelvertalingen dat wel zeggen. Nu er zoveel vertalingen beschikbaar zijn is het vaak goed uitkijken!

Ark

God vertelde Noach wat Hij van plan was te gaan doen en gaf hem de opdracht om een ark te bouwen.

"Toen zeide God tot Noach: Het einde van al wat leeft is door Mij besloten, want door hun schuld is de aarde vol geweldenaar, en zie, Ik ga hen met de aarde verdelgen... Ik ga een waternoed over de aarde brengen om al wat leeft, waarin een levensgeest is, van onder de hemel te verdelgen; alles wat op de aarde is, zal omkomen. Maar met u zal Ik mijn verbond oprichten, en gij zult in de ark gaan, gij en uw zonen en uw vrouw en de vrouwen uwer zonen met u." (Genesis 6:13,17-18, NBG1951)

God gaf Noach een bouwbeschrijving voor de ark, waarvan enkele details in de Bijbel zijn opgenomen (Genesis 6:14-16). Waterbouwkundigen van tegenwoordig hebben aangegeven dat de verhoudingen tussen lengte, breedte en hoogte van de ark precies goed zijn voor optimale stabiliteit op het water. Is dat zo wonderlijk? God heeft immers overal verstand van! Het was in veel opzichten een opmerkelijke opdracht.

- Het moest vooral een bijzonder groot schip worden. Vermoedelijk waren er in die tijd geen grote zeevlaktes. Daardoor was er tot die tijd waarschijnlijk geen behoefte aan zulke grote zeeschepen.
- Bovendien blijkt uit Genesis 7:17 dat de ark op het droge land gebouwd werd, niet op of bij water. Dat maakte het tot een project dat de spotlust van de omwonenden moet hebben opgewekt.

Er is een groot geloof nodig om zo'n opdracht uit te voeren. En ook veel geduld en doorzettingsvermogen om een ongekend groot bouwproject uit te voeren.

"Maar met jou zal ik een verbond sluiten. Jij moet de ark in gaan, samen met je zonen, je vrouw en de vrouwen van je zonen." (Genesis 6:18, NBV2004)

Dieren in de ark

Alle diersoorten moesten in de ark verzameld worden. God wilde niet alleen de mensheid in stand houden, maar ook de diersoorten. Laten we niet vergeten dat God zijn levensadem ook aan de dieren had geschonken en ook later, na de zondvloed, een verbond met de dieren sloot (Genesis 9:10). Ook in een Psalm lezen we over Gods zorg voor dieren:

"... U redt mens en dier." (Psalm 36:7, WV1995)

Menselijkerwijs was het bijeenbrengen van de dieren een onmogelijke opgave. Dat wist God ook en daarom beloofde Hij Noach vooraf dat Hij zelf daarvoor zou zorgen.

"En van alle dieren moet je er twee in de ark brengen, om ervoor te zorgen dat die met jou in leven blijven. Een mannetje en een wijfje moeten het zijn. Van alle soorten vogels, van alle soorten vee en van alles wat op de aardbodem rondkruipt, zullen er twee naar je toe komen; die zullen in leven blijven." (Genesis 6:19-20, NBV2004)

De omstanders moeten toch wel erg verbaasd zijn geweest toen ze die dieren naar de ark zagen lopen, hippen, kruipen en vliegen. Zou er dan niemand van hen op het idee zijn gekomen om met Noach en zijn familie mee te willen gaan? Ze wilden gewoon niet in de boot genomen te worden! Ze herkenden het wonder van God niet als een laatste waarschuwing.

"Het is beschamend te moeten opmerken dat dieren gemakkelijker te bewegen waren om in de ark te gaan dan de mensen." (Charles Finney)

Noach als geloofsgetuige

Noach wordt in Hebreeën 11 genoemd als een van de geloofsgetuigen:

"Door zijn geloof bouwde Noach, toen hem te kennen was gegeven wat er zou gebeuren, nog voordat dit voor iemand zichtbaar was, gehoorzaam een ark om daarmee zijn huisgenoten te redden. Zo veroordeelde hij de wereld en verwierf hij de gerechtigheid die voortkomt uit het geloof." (Hebreeën 11:7, NBV2004)

Als we Genesis 6 en 7 lezen valt het op dat Noach een doener was, een man die met God wandelde en uiting gaf van zijn geloofsvertrouwen door wat hij DEED:

"Noach deed alles zoals de HEER het hem had opgedragen. (Genesis 7:5, NBV2004)

Petrus beschrijft Noach als een 'prediker van de gerechtigheid' (2 Petrus 2:5, HSV2010) waaruit blijkt dat hij zijn geloof in God niet onder stoelen of banken stak. Natuurlijk werd zijn boodschap door zijn tijdgenoten verworpen en bespottelijk gemaakt. Het is niet minder dan een wonder van God dat

Noach en zijn gezin het overleefd hebben om de ark te bouwen en klaar te maken met zoveel tegenstand van de mensen om hen heen.

3.4.7. Waarom een zondvloed?

Een zondvloed is geen kleinigheid en God moet dus meer dan voldoende redenen hebben gehad om die over de aarde te laten komen.

Wie waren verantwoordelijk voor het kwaad?

In Genesis 6:1-11 wordt de indruk gewekt dat er een soort invasie plaatsvond van demonen die gewelddadige reuzen verwekten bij de mensen, waarbij de mensen weerloze slachtoffers waren die er niets tegen konden doen.

"... de aarde was vol geweldenarij..." (Genesis 6:11, NBG1951)

Nu komen we in de Bijbel het principe tegen dat de satan en zijn demonen alleen kunnen binnendringen in de levens van mensen als zij daar zelf aanleiding toe geven. Daarom is het heel aannemelijk dat de nakomelingen van Kaïn zich zo hebben overgegeven aan zondige praktijken (waarschijnlijk zelfs aan satanisme) dat grote groepen mensen kwetsbaar werden voor de duistere wereld van de satan en zijn demonen. Bij de zondeval werd niet de satan als verleider, maar de mens als zondaar hoofdverantwoordelijk gesteld voor de zondeval. Op dezelfde manier werd de wereldbevolking hoofdverantwoordelijk gesteld voor alle verdorvenheid en gewelddadigheid en dus niet de verkrachtende demonen of de gewelddadige reuzen.

"Toen God zag dat de aarde door en door slecht was, dat iedereen een verderfelijk leven leidde, zei hij tegen Noach: 'Ik heb besloten een einde te maken aan het leven van alle mensen, want door hen is de aarde vol onrecht. Ik ga hen vernietigen, en de aarde erbij. (Genesis 6:12-13, NBV2004)

Vrijwel de gehele mensheid had zich tegen God gekeerd en voor zichzelf een onleefbare wereld gecreëerd.

"Toen dacht de HEER: Mijn levensgeest mag niet voor altijd in de mens blijven, hij is immers niets dan vlees; hij mag niet langer dan honderdtwintig jaar leven." (Genesis 6:3, NBV2010)

Het woord 'vlees' heeft in dit vers niet dezelfde betekenis als in het Nieuwe Testament, maar het geeft aan dat de mensheid zich tot een dierlijk niveau had verlaagd, zo ver waren ze afgedwaald. God had de mensen tot nu toe de mogelijkheid gegeven om tot bijna 1000 jaar oud te worden. Omdat ze massaal kozen voor een zondige levensstijl, konden zij zich in die honderden jaren ontwikkelen tot ongekend kwaadaardige personen. Daardoor stapelde zich een enorme zondesschuld in hun levens op, waarmee ze na hun aardse leven de eeuwigheid in moesten gaan... God besloot dat het tijd was om de leeftijd van de mensen te bekorten, omdat een langere leeftijd voor teveel mensen een aanleiding kon worden om ongezond machtig in eigen ogen te worden.

Kortom, de maat was vol en God zag geen andere mogelijkheid om het mensenras te redden dan door een zondvloed over de aarde te laten komen. Daardoor zou het hele menselijke geslacht worden uitgeroeid, behalve Noach en zijn gezin. Met dat gezin zou God daarna een verbond sluiten en een nieuwe start maken.

Waarom heeft God de hele mensheid gedood?

"En de HEERE zei: Ik zal de mens, die Ik geschapen heb, van de aardbodem verdelgen, van de mens tot het vee, tot de kruipende dieren en tot de vogels in de lucht toe, want Ik heb er berouw over dat Ik hen gemaakt heb." (Genesis 6:7, HSV2010)

God kent geen berouw in de normale betekenis van het woord (1 Samuël 15:29) omdat God niets verkeerd doet. We kunnen het woord 'berouwen' dan ook beter lezen als rouw ofwel diepgaand

verdriet hebben over het feit dat al die schepselen, die Hij met liefde en zorg had gecreëerd, vernietigd moesten worden. Het ging God zeer aan het hart.

Deze maatregel is huiveringwekkend in onze ogen en veel gelovigen vragen zich af hoe God in vredesnaam zo iets kon doen. Voor sommige ongelovigen is de geschiedenis van de zondvloed een aanleiding om God de grootste massamoordenaar aller tijden te noemen. Waar deze mensen geen rekening mee houden is dat God niet alleen denkt aan het aardse leven, maar vooral aan het leven in de eeuwigheid daarna. Door misschien wel miljarden aardbewoners te laten omkomen tijdens de zondvloed paste God een zwaar strafgericht toe, maar Hij voorkwam dat mensen een NOG grotere zondesschuld zouden meenemen naar het hiernamaals en dat er NOG meer kinderen geboren zouden worden die bijna zeker dezelfde toekomst tegemoet zouden gaan. Dit kunnen we beschouwen als een vorm van genadigheid van Gods kant. En laten we niet vergeten dat God ieder mens rechtvaardig en genadig beoordeelt aan het einde van hun aardse leven. En laten we niet te snel tot al te rechtlijnige conclusies komen over hun eeuwig lot; alleen de rechtvaardige en liefdevolle Schepper beslist daarover...

Dit principe wordt in de Bijbel ondersteund door een voorval uit de Koningentijd van Israël. Het zontje van de zeer zondige koning Jerobeam werd ziek en moest sterven (1 Koningen 14:11-13). God had ontdekt dat deze jongen oprecht was, maar toch moest hij evenals zijn broer sterven om de zonden van zijn vader. Als hij niet zou sterven, zou hij ongetwijfeld de verkeerde kant op zijn gegaan onder de slechte invloed van zijn vader. Door zijn vroegtijdige dood werd hij bewaard voor zijn ondergang met het oog op het hiernamaals. Dit is een vorm van Gods genadigheid die we niet uit het oog moeten verliezen bij het lezen van Gods strafmaatregelen in het Oude Testament.

Zie ook onderwerp 'Straf op de zonde' in hoofdstuk 'Zonde'.

3.4.8. Zondvloed

Catastrofe

En toen vond een wereldramp plaats die omvangrijker was dan de aarde ooit gekend heeft.

*"Zo verdelgde Hij alles wat bestond, wat op de aardbodem was, van mens tot dier, tot kruipende dieren en vogels in de lucht; verdelgd werden zij van de aarde."
(Genesis 7:23, HSV2010)*

De zondvloed beperkte zich niet tot het Midden-Oosten, de bakermat van de mensheid, maar sloeg de gehele aarde. Minstens 154 afzonderlijke verslagen zijn gevonden van deze gebeurtenissen, verspreid over alle werelddelen. Ook de aardlagen spreken hierover een duidelijke taal. Ondanks dit alles vinden de meeste geologen het 'onwetenschappelijk' om de zondvloed als een historisch feit te beschouwen. Waarschijnlijk omdat het iets uit de Bijbel is. De zondvloed levert namelijk heel wat verklaringen van aardkundige verschijnselen, die doorgaans met ijstijdtheorieën worden 'verklaard'.

Christelijke wetenschappers hebben zich gebogen over de vraag welke krachten er tijdens de zondvloed werkzaam waren. Sommigen geloven in een botsing van de aarde met planetoïden, kometen of andere hemellichamen, waardoor de harmonie in de atmosfeer werd verstoord. Maar er zijn ook andere theorieën. In ieder geval kwamen er enorme watervoorraden uit de aardbodem tevoorschijn en vielen massa's water in de vorm van regen uit de atmosfeer (Genesis 1:7) en uit ondergrondse waterbronnen:

*"En op de zevende dag stortte het water van de vloed (=zondvloed) over de aarde neer ... op die dag braken alle bronnen van de diepte los, de sluizen van de hemel gingen open, en regen viel op de aarde, veertig dagen en veertig nachten achtereen ... Het water bleef zo toenemen op de aarde, dat het al de hoge bergen onder de hemel bedekte."
Genesis 7:10-12,19, WV1995)*

Er kwam zoveel water los dat het totale aardoppervlak met water werd overspoeld. Dit alles moet een ongekend verwoestend effect hebben gehad. Van zo'n zondvloed kon de aarde er natuurlijk nooit beter op worden!

*"Honderdvijftig dagen lang was de aarde helemaal met water bedekt."
(Genesis 7:24, NBV2004)*

Verdere ontluistering van de aarde door de zondvloed

De gevolgen van de zondvloed voor het leefklimaat op aarde waren enorm. De Bijbel geeft daar niet veel gegevens over. De volgende veronderstellingen beschrijven de mogelijke veranderingen:

1. **klimaat** - Voor de zondvloed heerste er waarschijnlijk een prettig, lenteachtig klimaat over de hele aarde. Mogelijk was er een soort broeikasachtige laag waterdamp in de atmosfeer, een gewelf van waterdamp, waardoor de temperatuur over de hele aarde tamelijk gelijkmatig was. Regen kwam voor die tijd wellicht niet voor, maar wel stegen er dampen op uit de aarde, waardoor de aardbodem voldoende vocht kreeg (Genesis 2:5-6). Een en ander wordt aangetoond door de subtropische plantengroei, waarvan de resten in aardlagen over de hele aarde zijn gevonden. Mogelijk viel tijdens de zondvloed de eerste regenbui (en wat voor een!). De regenboog, die na de zondvloed gezien werd, was na de zondvloed immers een nieuw verschijnsel (Genesis 9:13-16).
2. **seizoenen** - Na de zondvloed ontstonden de seizoenen en wisselingen van koude en hitte, zomer en winter; wellicht door het verdwijnen van zoveel water uit de hogere luchtlagen en het ophouden van het broeikas effect van de voortijd (Genesis 8:22). Het gevolg was dat grote gebieden rondom de Noord- en Zuidpool onbewoonbaar waren geworden.
3. **continenten** - Alles wijst erop dat de huidige continenten pas later zijn ontstaan, wellicht tijdens de zondvloed toen er wereldwijd ongekende krachten op de aardkorst werden losgelaten.
4. **oceanen** - Voor de zondvloed waren er waarschijnlijk geen oceanen en geen al te hoge bergen. Tijdens de zondvloed zijn door de enorme krachten van het water en aardverschuivingen hoge bergen en diepe, grote oceanen ontstaan. Momenteel is meer dan 70% van het aardoppervlak bedekt met oceanen en dus onbewoonbaar voor mensen. Verder zijn de poolstreken, woestijnen, hooggebergten, moerassen en tropische oerwouden verre van aangenaam en vaak ongezond om er te wonen. Dan blijft er verhoudingsgewijs maar weinig gebied over waar het tamelijk aangenaam wonen is. Wat een verschil met de voortijd!
5. **ouderdom van mensen** - Voor de zondvloed werden de mensen tot ongeveer 1000 jaar oud; na de zondvloed liepen de leeftijden drastisch terug (Genesis 6:3; Genesis 11:10-26) en nu ben je stokoud als je 100 jaar wordt. De verslechterde levensomstandigheden op de aarde hebben daar natuurlijk alles mee te maken.

Kortom, of alle bovenstaande veronderstellingen juist zijn of niet, de aarde is lang niet meer wat die voor de zondvloed was geweest en een nog zwakkere afschaduwing van wat God oorspronkelijk gemaakt had. En nu? Door de eeuwen heen heeft de mensheid de aarde zo uitgebuit en vervuild dat veel plant- en diersoorten zijn uitgestorven. Als de mens zijn gang zou gaan en Jezus zou niet binnen enkele jaren naar de aarde zou terugkeren, zou de mensheid de aarde volledig vernietigen, bijvoorbeeld door bommen of door wanbeheer van het milieu voortkomend uit kortzichtig eigenbelang.

"Als God de duur (=van de tijd voor Jezus' wederkomst) ervan niet zou verkorten, zou geen sterveling het overleven. Maar ter wille van de uitverkorenen zal God de duur ervan verkorten." (Matteüs 24:22, GNB1996)

Het goede nieuws uit de Bijbel is dat er eenmaal een 'herluistering' van de aarde zal plaatsvinden als Jezus zal terugkomen om als Vredevorst over de wereld te regeren. Vanaf die tijd zal het proces van de ontluistering van de aarde worden omgekeerd en zal het steeds beter worden...

Lessen

In ieder geval was de mensheid na de zondvloed veel minder krachtig en veel meer afhankelijk van hun leefomstandigheden dan voorheen. Zou dat de mensen helpen om zich meer open te stellen voor Gods hulp en om zich afhankelijk tegenover Hem op te stellen? De tijd zou het leren.

Wat we wel van deze voortijd kunnen leren, is:

- dat de mensheid als vanzelf de ondergang tegemoet gaat als er geen morele principes worden gehanteerd
- dat de mensheid duidelijke morele richtlijnen van de Schepper nodig heeft om goed en verstandig te kunnen leven
- dat het welzijn van de mensheid is gelegen in de Schepper en dat zijn wil gerespecteerd dient te worden

Enige tijd later zou God Abraham de stamvader van een volk maken (het volk Israël) waaraan Hij zijn levenswetten zou toevertrouwen. Zou het dan beter gaan? Het zou in ieder geval een volgende stap zijn op weg naar de volmaaktheid van Gods schepping...

